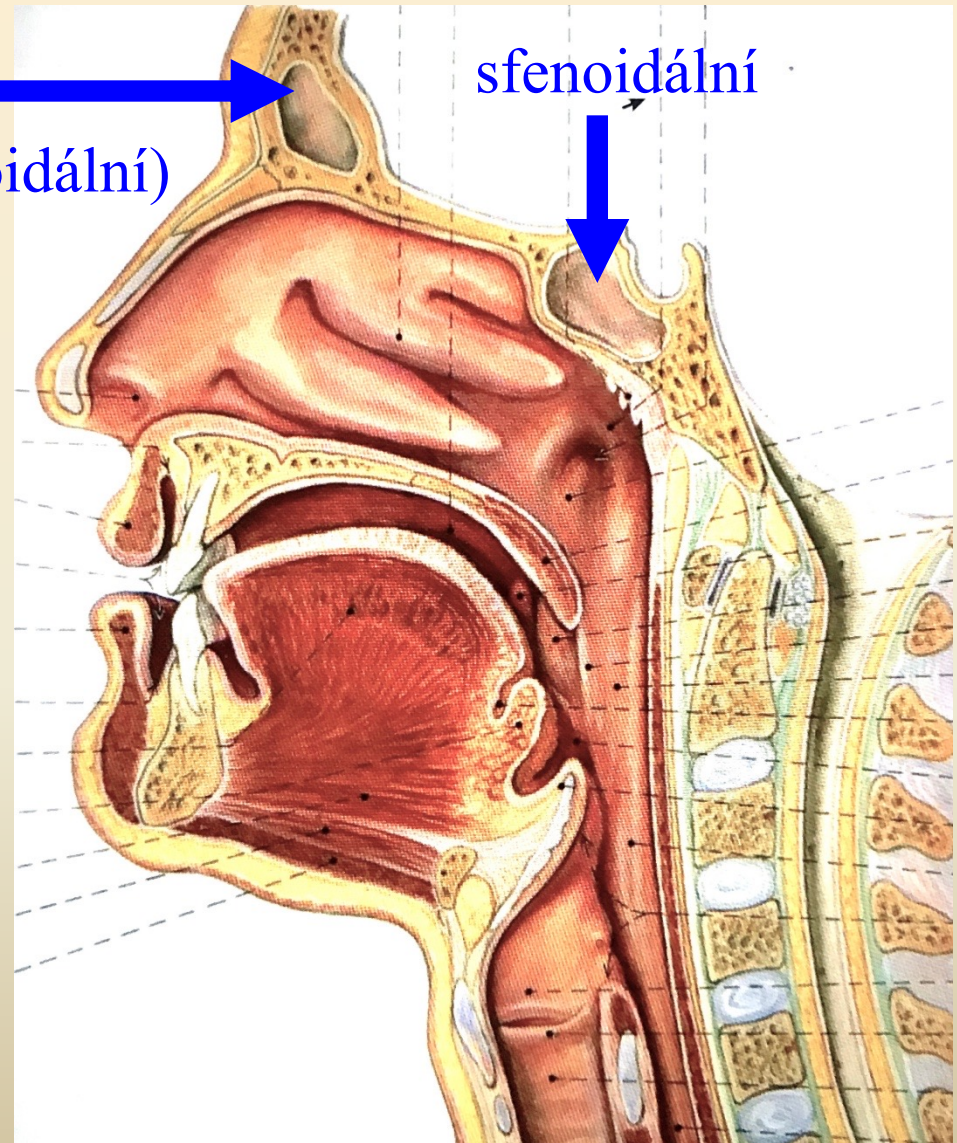
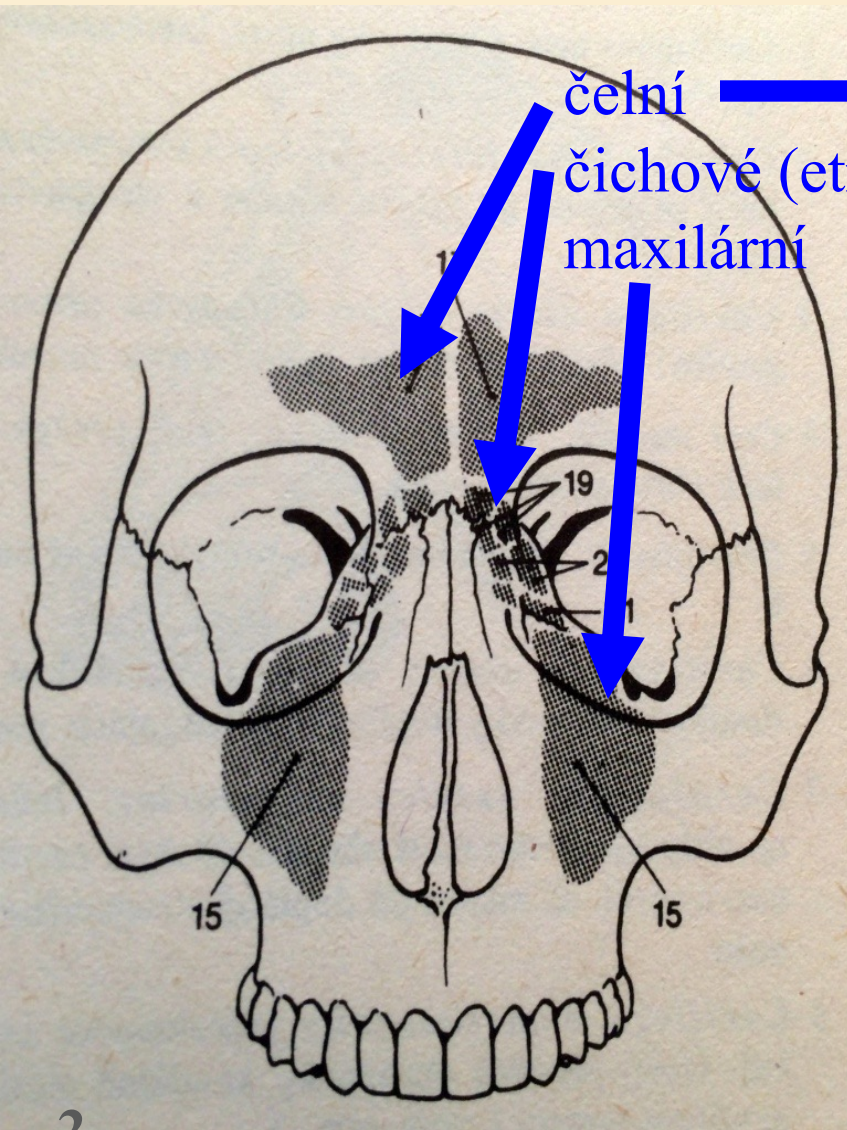

8. Respirační infekce tuberkulóza, chřipka, COVID19

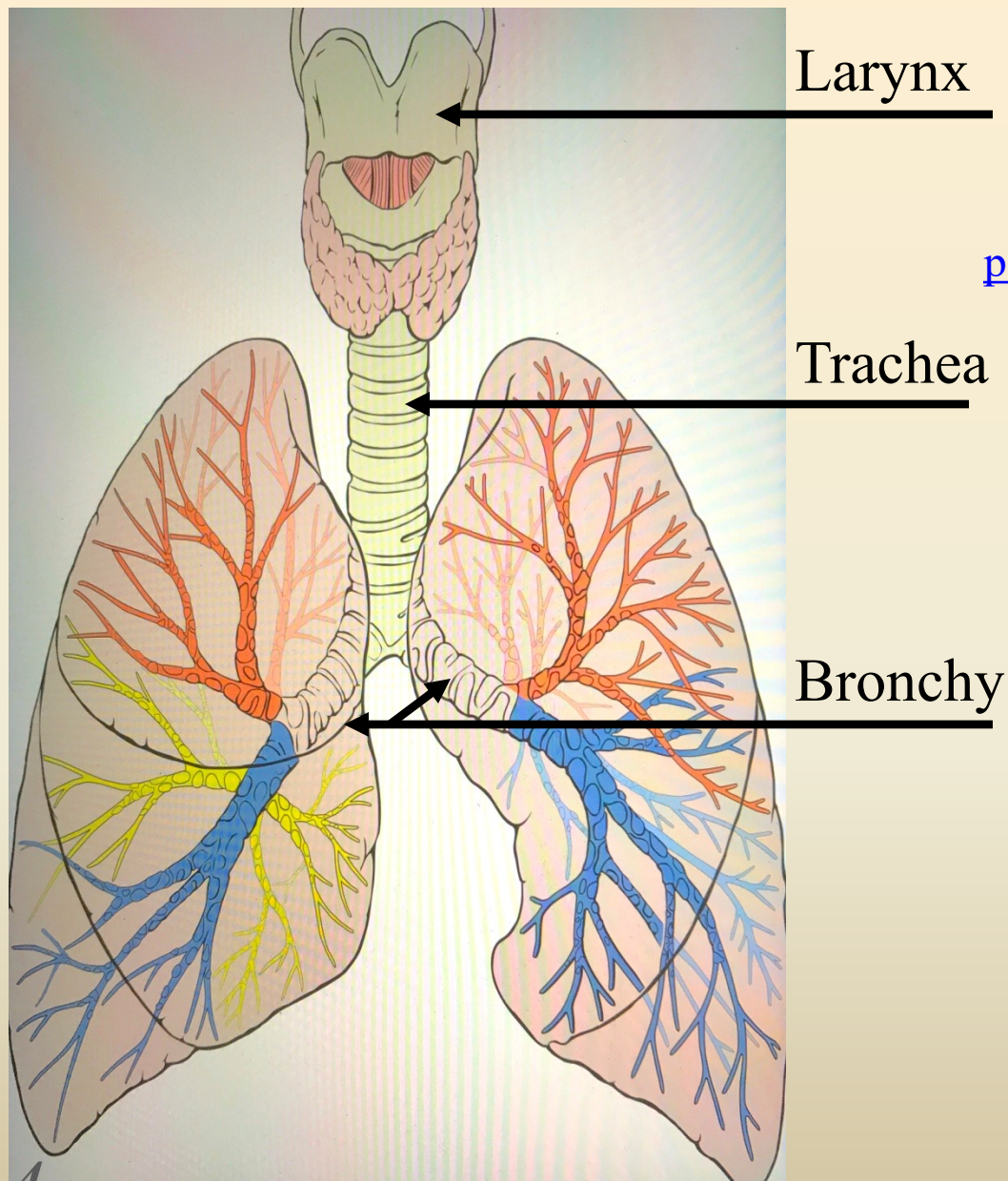
Václav Chmelík

Nos a paranasální dutiny

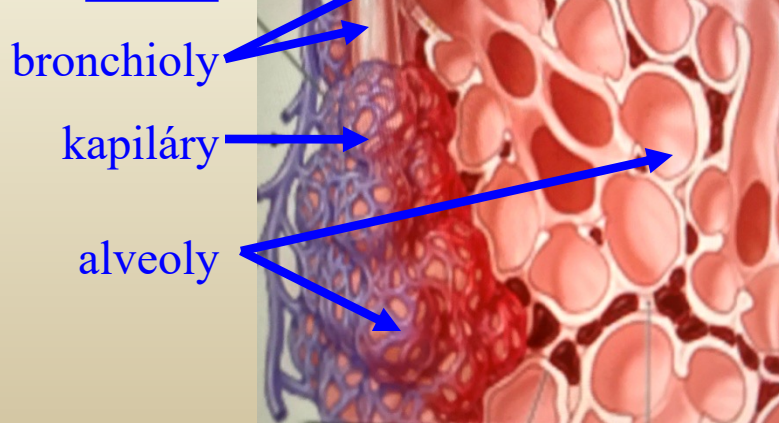
Dolní dýchací cesty

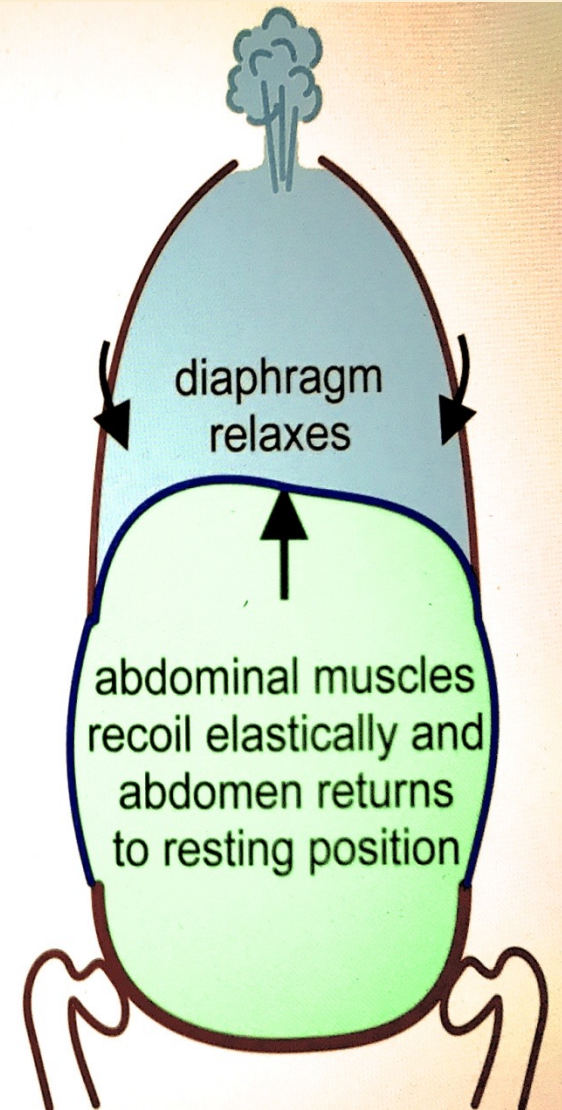
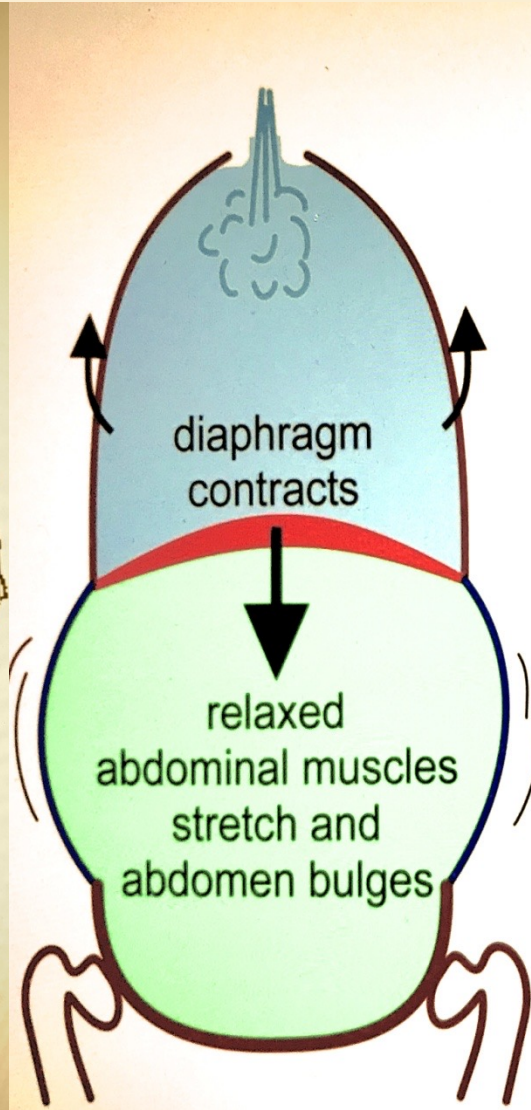
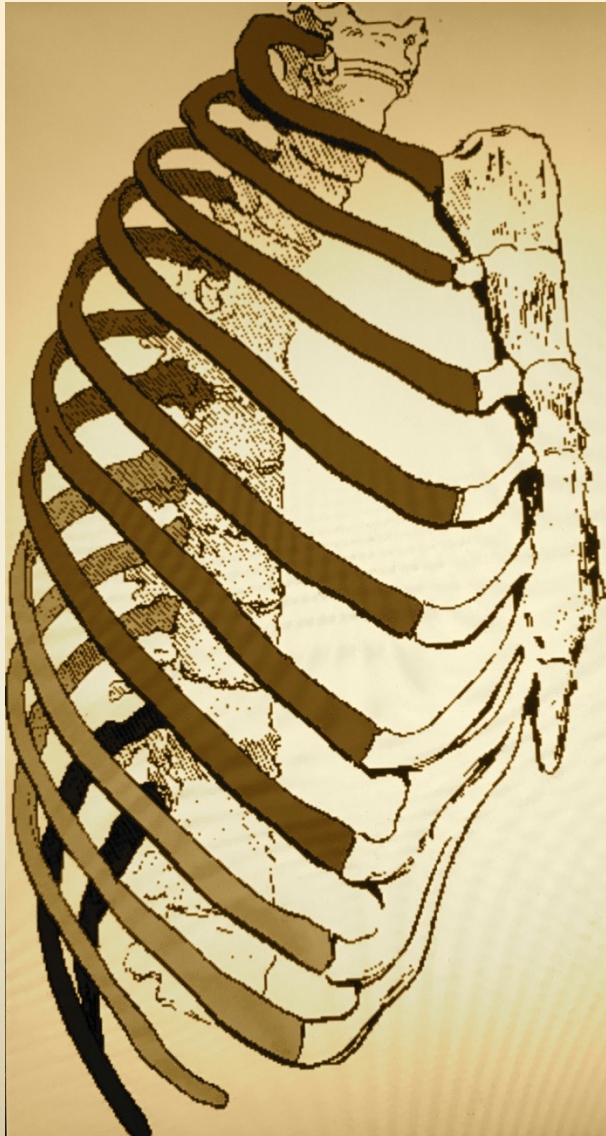
SLIZNICE

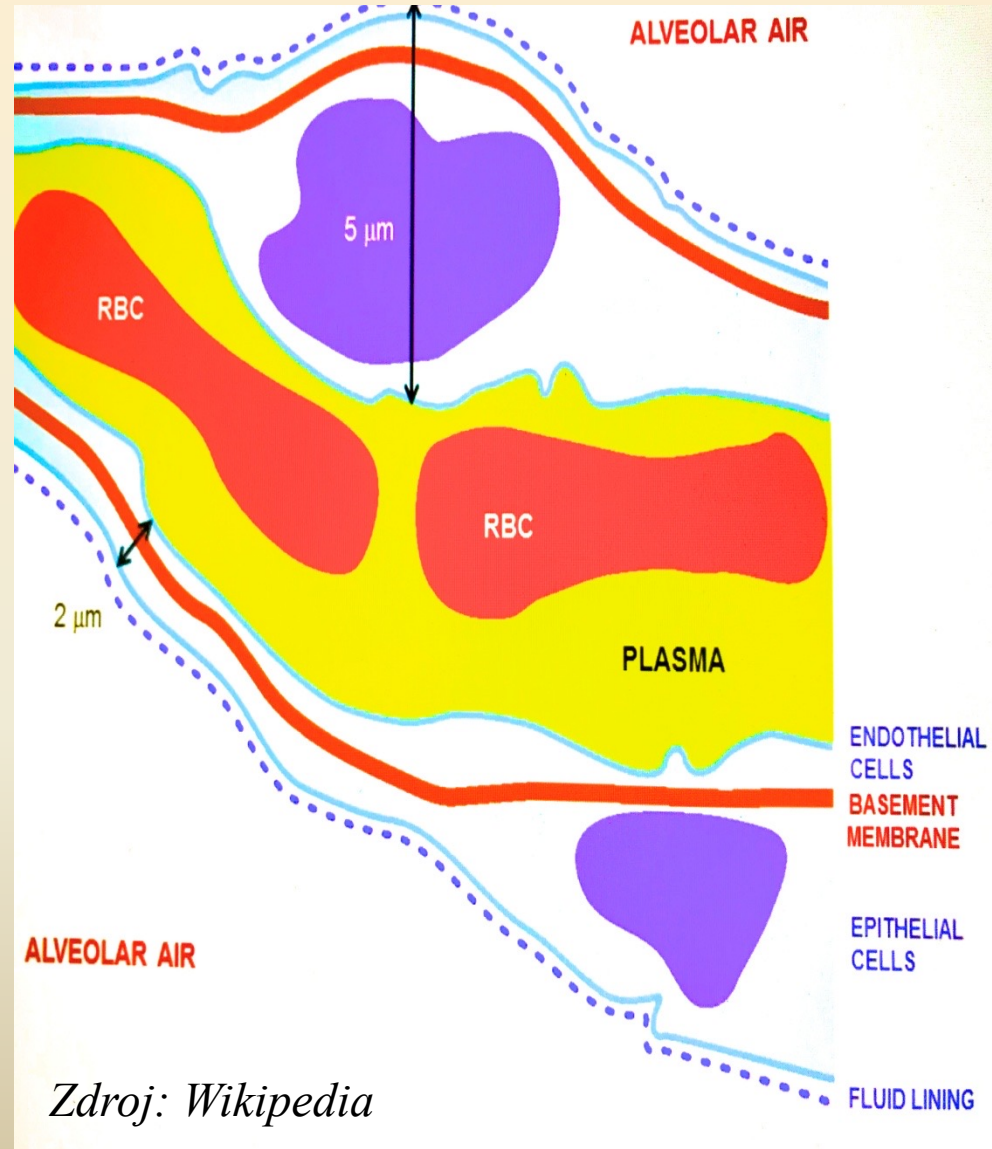
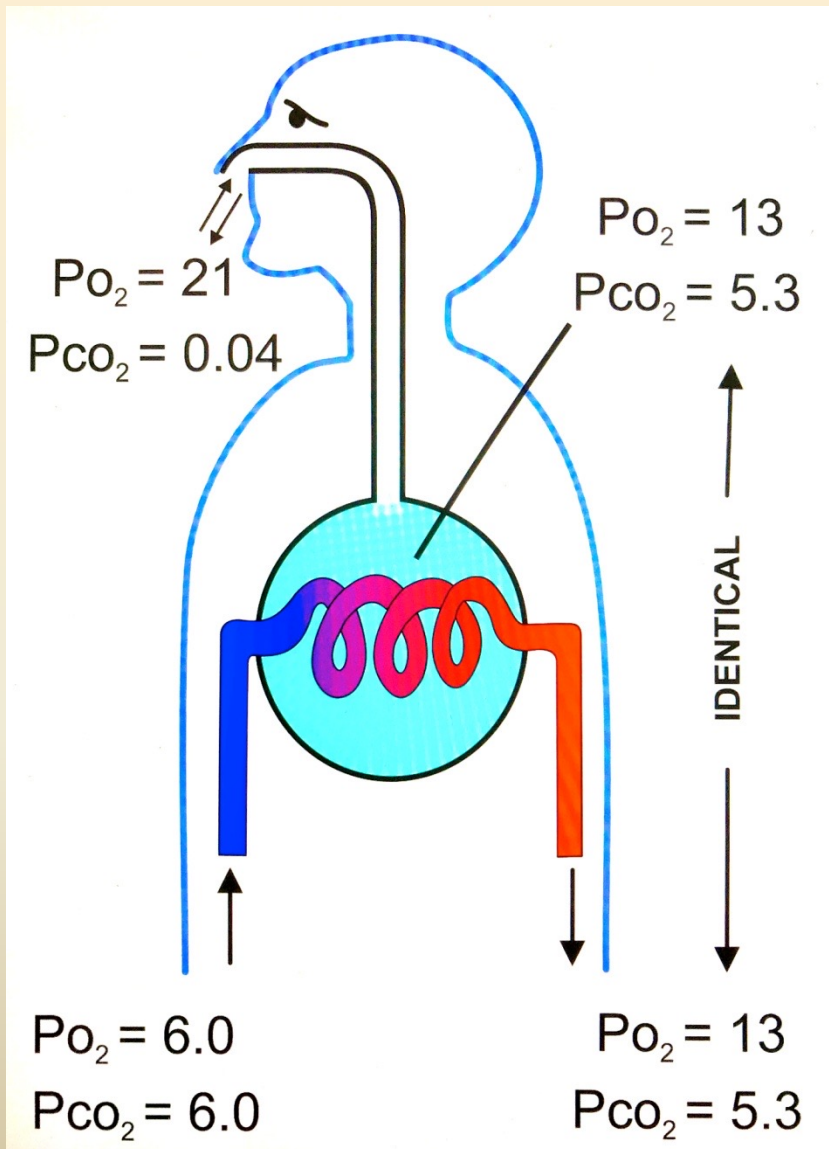
PLÍCE

Dýchání - mechanika

Dýchání

Podpora dýchání

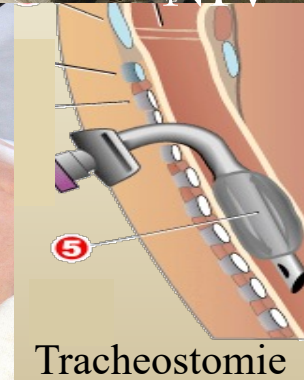
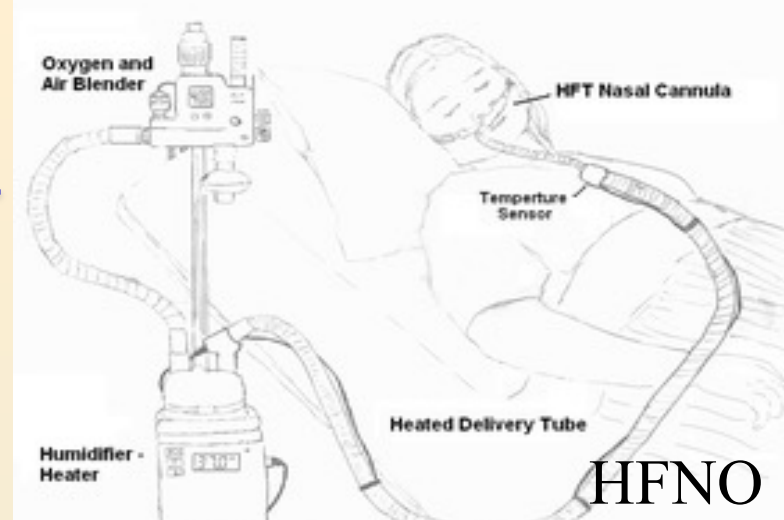
Oxygenoterapie podání kyslíku nostrilami maskou

HFNO (*high flow nasal oxygen*)- nosní kanylou je podaný vysoký objem směsi plynů ideální teploty a vlhkosti - vymývá horní dých. cesty

Neinvazivní ventilace *NIV*, „těžká maska“ při vědomí, ventilátor zaznamená nádech pacienta a (nastaveným) tlakem pomůže vdechu a/nebo brzdí výdech (rozpínání plic)

Invazivní ventilace - UPV relaxace dýchacích svalů ventilátor řídí dechový cyklus intubace, tracheální kanyla

ECMO (extracorporeal membrane oxygenation) kardiopulmonální bypass a membránová oxygenace přístrojem

Infekce dýchacích cest

Jedna z hlavních příčin morbidity celosvětově- všechny věkové skupiny

Sezónní výskyt – chladné období v mírném pásmu

Etiologie: viry
                    bakterie
                    paraziti
                    patogenní houby

Epidemiologie:

Závažnost onemocnění závisí na věku – novorozenci, staří, imunodeficitní

Časté opakování: množství serotypů, krátkodobá imunita

antigenní změna – chřipka- antigenní drift, shift

Přenos vzdušnou cestou – kapénková inf.

Nové virulentní viry (SARS, MERS)

Infekce dýchacích cest

Infekce horních dýchacích cest: dutiny nosní
paranasálních dutin
středního ucha
hltanu včetně epiglottis

Infekce dolních dýchacích cest: hrtanu
průdušek a průdušinek
plicních alveolů

Jednotlivé infekce působí často postižení více úrovní dýchacích cest

Virová rhino - faryngo - tracheobronchitida

Rhinitida

Akutní zánět nosní dutiny zpravidla způsobený rhinoviry (více než 100 druhů)
Další respir. viry – rhinitis jako součást postižení i dalších úrovní dýchacích cest

ID 1-3 dny

Klinika: pálení v nose, kýchání, bohatá sekrece z nosu
bolest hlavy, pocit rozladění, pálení v krku
sekrece vodnatá se mění po 2-3 dnech v hlenohnisavou
(bakteriální kolonizace)
prakticky vždy je postižena i sliznice paranasálních dutin
celkové trvání 5-7 dnů

Komplikace: bakteriální sinusitida (2-5%)
záněty středouší
kojenci- závažnější onemocnění

Léčba: symptomatická

Streptokoková tonzilofaryngitida

Streptococcus pyogenes

Klinika: náhle vysoká horečka, bolest v krku, ~ bolesti břicha a zvracení.
Šarlatové zbarvení hrdla a tonzil
~ povláčky od 2. dne
jazyk bílý, olupuje, až „malinový“
uzliny zduřelé
i naivních ~ spálová vyrážka.
(erytrogenní toxin)

Komplikace:

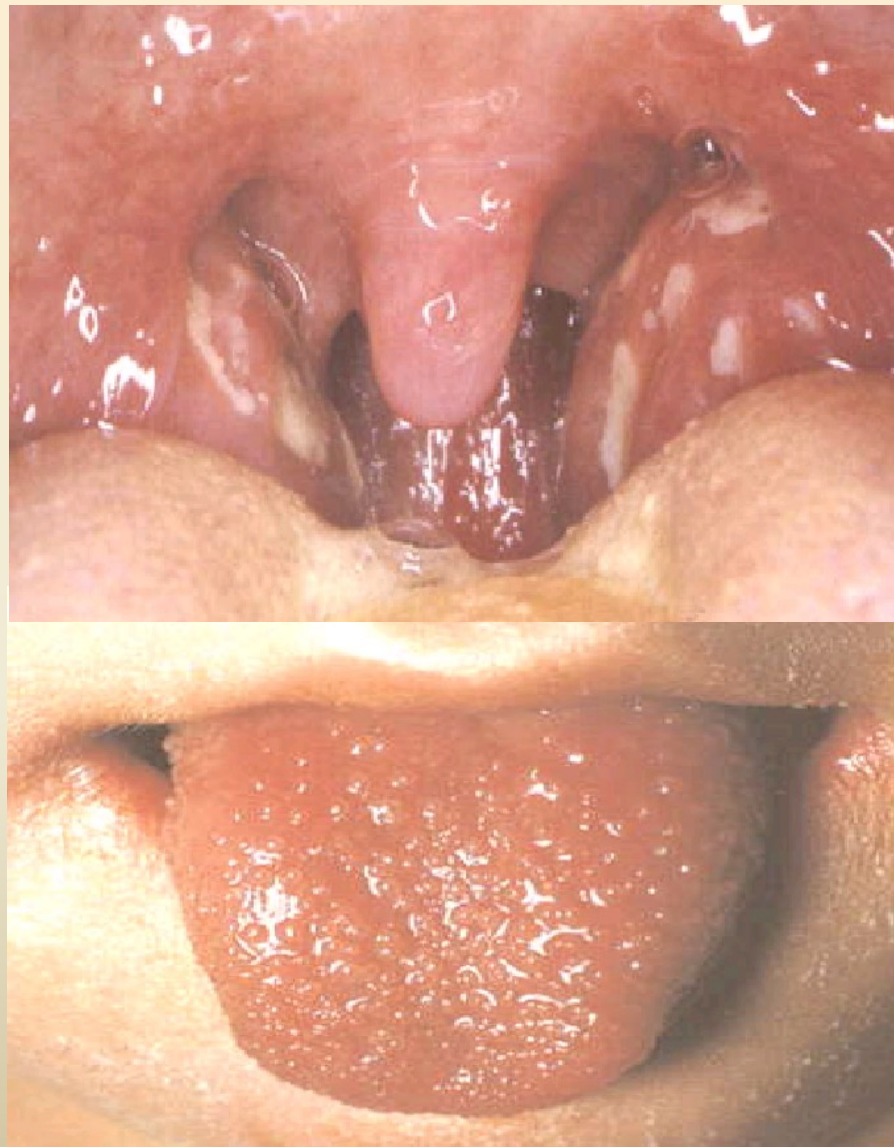
Hnisavé komplikace: otitidy, sinusitidy,
peritonzilární flegmóna či absces

Sterilní komplikace poststreptokokové:

revmatická horečka,
glomerulonefritida

Léčba: Penicilin !

U alergiků: linkosamid n. makrolid

Záškrť - diftérie

Corynebacterium diphtheriae,
toxigenní kmeny!

Epidemiologie: u nás díky očkování
není, možnost importu

Klinika: Povlaky bělavé, pevně lpící
sklovitě se lesknoucí - přecházejí
i do okolí mandlí

Nasládlý zápach z úst.

Horečka.

~ porucha polykání při paréze
měkkého patra.

Maligní diftérie: vysoká horečka,
„collum caesareum“,
„difterický krup“ –dušení na
povlacích v krku

Parézy časné i pozdní

Myokarditida – i náhlá úmrtí

Další tonzilofaryngitidy

Syndrom infekční mononukleózy je vyvolán v 80 % EBV, v 10 % CMV, zbytek jiné viry (adeno-, influenza, hepatitidy, HIV). Viz str.66 a 67 (13/7-9)

Arkanobakteriová tonzilofaryngitida

Arcanobacterium haemolyticum postihuje adolescenty a mladé dospělé. onemocnění připomíná spálu : nález v krku, skarlatiniformní exantém někdy papuly, nepřesahují do okolí. Odlišení od spály jen mikrobiologicky.

Akutní retrovirový syndrom projevy podobné infekční mononukleóze n. virové faryngitidě. Makulopapulární exantém
Myslíme na něj u sexuálně aktivních osob se syndromem Inf.mono s negativní sérologií EBV a CMV

Plautova-Vincentova angina smíšená flóra *Fusobacterium a spirochéty*. vzácná, jednostranná nekrotickoulcerózní tonzilitida postihující především mladé. Putridní zápach z úst, regionální lymfadenopatie a absence celkových příznaků.

Noma podobné onemocnění podvyživených, oslabených dětí, šíření nekrózy na okolní tkáň, rozpad i tváře apod.

Sinusitida

Při zánětech v oblasti nosohltanu je zánět dutin prakticky vždy: *rhinoviry, adenoviry, influenzy a parainfluenzy*

Hnisavý zánět dutin asi v 5%: *H.influenzae, S.pneumoniae.*
méně: Moraxella, S.pyogenes, S aureus

Nejčastější postižení maxilární dutiny

Vyšší riziko komplikací: etmoidální, frontální, sfenoidální dutiny

Patogeneze: nasedá na infekci HCD, omezená drenáž. Odontogenní původ.

Klinika: bolest hlavy, někdy prosáknutí kůže nad (děti), citlivé výstupy n VII.

Rhinoskopický nález

chronická sinusitis-trvání více než 3 měs.

Rtg: opatrné hodnocení. Empyém- hladinka

Původce: výtěry bezcenné, pouze aspirát z dutin je přesvědčivý

Komplikace: purulentní meningitis, absces mozku, zánět nitrolebních splavů

Léčba empirická: Amoxicilin, ev. Amoxicilin –klavulanát
Cefalosporin II.

Lokální léčba: dekongesce, nosní kapky

15 Chirurgická léčba hlavně u chronických

Otitis media

Epidemiologie: častá u malých dětí vsouvislosti s infekcí HCD
nezralost imunitního systému-chlapci
věk 6-18 měs.

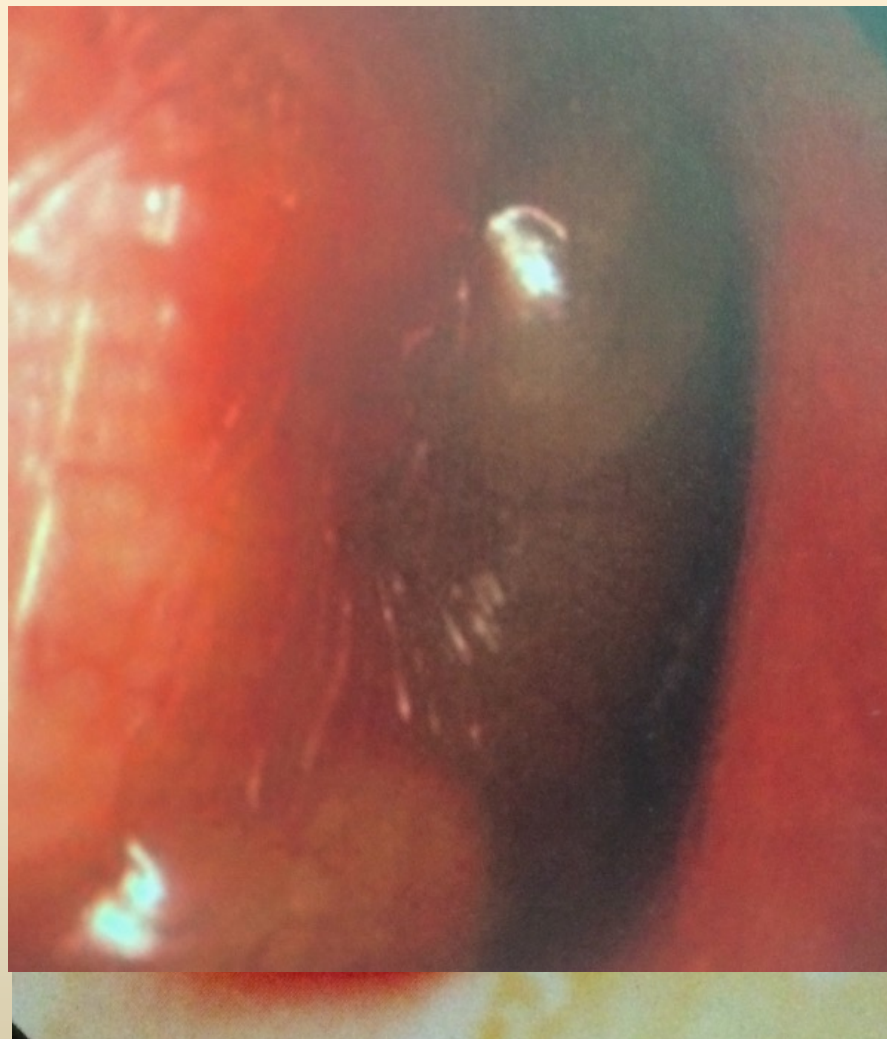
Patofyziologie: Eustachova trubice
pohyb ciliárního systému a inf.

Kongestivní fáze: bubínek zarudlý,
jemný, nevyklenuje

Purulentní fáze: zánět bubínku,
tekutina ve středouší, vyklenuje,
silná bolest, neklid, dítě nespí, teplota,
nechutenství.

Komplikace:

spontánní perforace
mastoiditis (zánět sklípků v mastoideu)
~ purul. meningitis, absces mozku

Otitis media

Původci: viry (kongestivní otitis)

bakterie 50-90% :

Str. pneumoniae, Haemophilus infl.

Moraxella catarrhalis, Str. pyogenes

méně často:

St. aureus, Ps. Aeruginosa

pod 3 měs.věku:

enterobakterie, *St.aureus*

Léčba: **podání antibiotik** závisí na : **věku** - pod 2 roky iniciální podání ano
nad 2 roky symptomatická th.
kontrola za 48-72 hod

systemových příznacích

kongestivní otitis media -ATB ne pokud netrvají příznaky déle než 3 dny

Antibiotikum musí krýt lokální kmeny: *Str.pneumoniae*

H.influenzae

Amoxicilin

u rezist. kmenů Amoxicilin klavulanát

Epiglotitida

Perakutní život ohrožující stav - flegmona záklopky obturuje dýchací cesty

Výskyt hlavně v zimě: děti 2-5 let nejčastěji

dospělí vzácně, závažnost ale stejná

Původci: *prakticky vždy Haemophilus influenzae*

Klinika: náhle horečka, schvácenost, ~ zimnice. Slabý hlas, slinění.

Vynucená poloha: sed v předklonu, šetří dechem, vleže ↑dušnost
leukocytóza, ↑CRP

Nutnost odlišit subglotickou laryngitidu

Léčba: transport záchrankou RLP, hospitalizace na JIP, možnost intubace,
ventilace

Cefalosporin III. Hydratace, vnitřní prostředí

Očkování: pravidelné očkování proti H.influenzae B – výrazné snížení výskytu

Laryngitida a tracheitida

Původci: viry v 90% (*chřipky, parainfluenzy, adenoviry, RSV*)
dříve difterická laryngitida –krup

Klinika: chraptot, afonie
průdušnice –pálení za hrudní kostí, kašel,
teplota spíše subfebrilní
chřipka: náhlý horečnatý začátek, celk. příznaky, hemorhag. tracheitis

Komplikace: bakteriální superinfekce, nejčastěji *S.aureus* (vzestup teploty, schvácenost, dušnost, hnisavé sputum)

Léčba: virové infekce- symptomatická léčba: antitusika, antipyretika, tekutiny
~ antihistaminika. Chřipka-virostatika

Subglotická laryngitis: děti 6 měs-3 roky. Zimní měsíce. Viry.

Dítě se probudí v noci suchým štekavým kašlem, inspirační stridor,
inspirační dušnost, spíše subfebrilie

Léčba: symptomatická, klid, vlhký stan, antipyretika, sedativa, ~kortikoidy

Akutní bronchitida

Původci: viry v 90% (*adeno-*, *chřipky*, *parainfluenzy*, *rhino-*, *metapneumo-*)
bakterie: *Mycoplasma pneumoniae*

Výskyt: Zimní a jarní období, častěji děti

Klinika: kašel zprvu suchý, později produktivní, mírná expektorace, subfebrilie,
~ i teplota, poslechově bronchitické fenomény (pískoty, vrzoty)

Pertusse, parapertusse: postupná progrese kašle do paroxysmálního stadia
záchvat kašle (staccato zakončené inspiračním zakokrháním)
počet záchvatů: i desítky/den. kojenci ohroženi apnoí!
Laryngeální výtěr
Reflexní kašel týdny i měsíce!

Pertusoidní syndrom: mírnější příznaky, prolongovaný, viry
i bakterie (*M.pneumoniae*, *H.influenzae*, *M.catarhalis*)

Léčba: virová bronchitis: symptomatická, klid, vlhký stan, antipyretika,
sedativa, ~kortikoidy.

Pertusse: makrolidy, antitussika- problém

Chronická bronchitida

Chronický nebo opakovaný kašel s produkcí sputa trvající alespoň 3 měs po dobu delší než 2 roky

Původci: akutní exacerbace chron.bronchitidy vyvolávají nejčastěji:

Viry (*adeno-*, *chřipky*, *parainfluenzy*, *rhino-*, *metapneumo-*)

Bakterie: *S.pneumoniae*, *H.influenzae*, *M.catarhalis*, *M.pneumoniae*

Výskyt: starší věk, kuřáci

Klinika: zhoršení kašle, zvýšení expektorace, změna sputa, ~subfebrilie, ~ i teplota, poslechově bronchitické fenomény (pískoty, vrzoty)

Komplikace: chronická obstruktivní choroba bronchopulmonální – CHOPN
emfyzém, cor pulmonale

Léčba: při akutní exacerbaci krátkodobě ATB
ukončit kouření, očkování proti chřipce, pneumokokům

Bronchiolitida

Závažné horečnaté onemocnění kojenců a batolat

Původci: nejčastěji *Respirační syncytiální virus –RSV, dále chřipky, parainfluenzy, dříve: spalničky!!* bakterie: *M.pneumoniae*.

Výskyt: zimní měsíce, sporadicky i v malých epidemiích v dětských zařízeních

Patogeneze: infekce vede k obstrukci terminálních bronchů a bronchiolů-
zvýšení odporu dýchacích cest, hypoxie

Klinika: **ID:** 4-5 dní. Po krátké době s rýmou a kašlem, horečkou zhoršení kašle (dusivý), tachypnoe, dušnost. Poslechově expirační bronchitické fenomény (pískoty, chrůpky, krepitace). Prošednutí až cynóza. Zvláště nebezpečné u nedonošenců, VVV

Léčba: hospitalizace, kyslíkový stan, intubace? odsávání, UPV?

Pneumonie

Definice: čerstvý infiltrát na rtg a alespoň 2 příznaků svědčících pro infekci
DDD: horečka, kašel, dušnost s tachypnoí, bolesti na hrudi při dýchání,
leukocytóza, posun doleva, typický poslechový nález)

Pneumonie typické a atypické – historické dělení

Epidemiologie: ročně ve světě cca 450 mil.lidí= 7% , $\frac{1}{4}$ 4 milióny

rozvinuté země: díky ATB a vakcinám zlepšeno přežití

rozvojové země: významná příčina smrti: starší, velmi mladí, chron. nem.

komunitní CAP *S.pneumoniae*, *H.influenzae*, *K.pneumoniae*, *S.aureus*

Chlamydophilla.pneumoniae, *M.pneumoniae*, *Legionella pneumophilla*

Viry: chřipky A i B, parainfluenzy, RSV, adeno viry, koronaviry, varicelly

nozokomiální HAP

ventilátorová VAP

Rozdílná agens a rozdílný empirický/presumptivní přístup

Pneumonie

Klinika: odlišný a průběh a prognóza. Klinické zhodnocení závažnosti stavu, sledování v čase.

Dg: klinika, poslech

RTG, CT

záchyt původce: jaký materiál?, sputum, bronchoalveolární laváž –BAL
hemokultura, antigen v moči (pneumokok, legionela)

rozdílný přístup empirický u CAP

HAP může být endogenní i exogenní agens

aspirační pneumonie –kmeny z GIT, MDR kmeny

VAP může být endogenní i exogenní agens, MDR kmeny

Vakcinace: pneumokok, haemophilus

Pneumonie

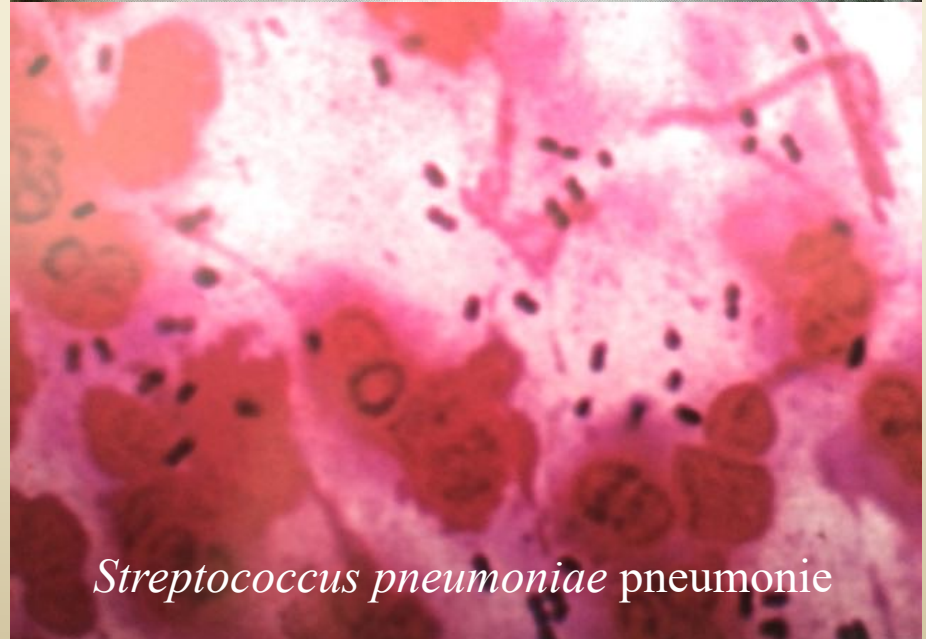
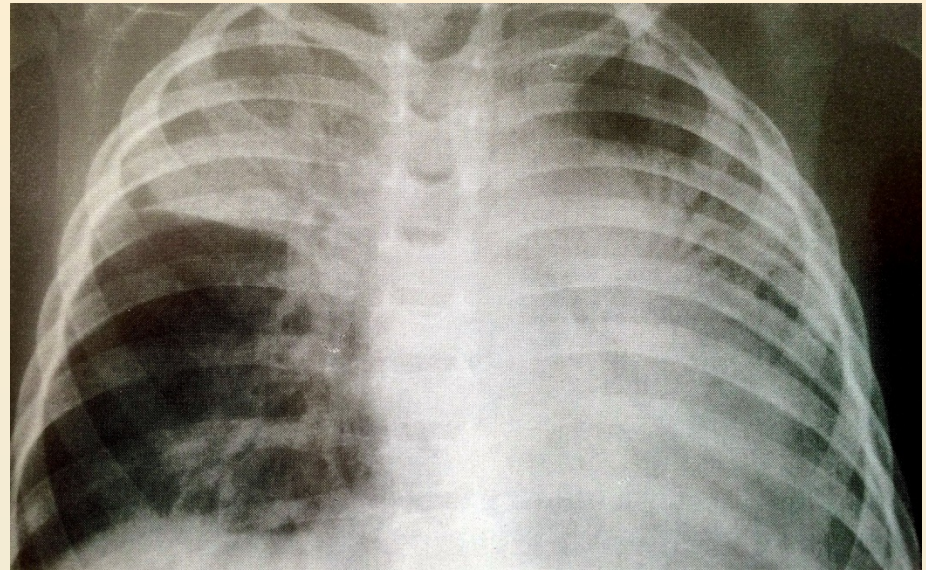
S.pneumoniae: někdy lobární

S.aureus- často komplikace chřipky
abscesy, empyém

Linezolid- průnik do tkáně

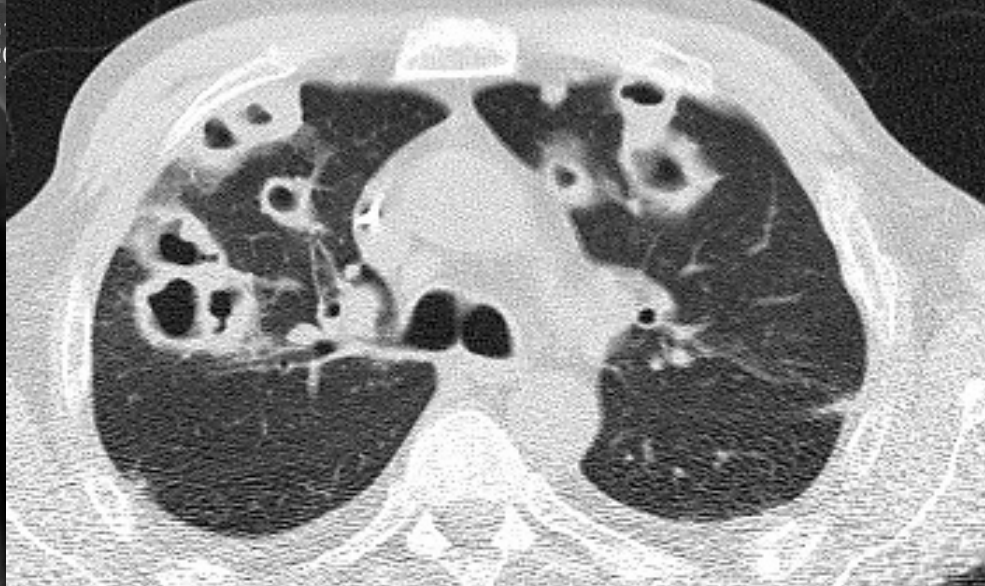
Legionella: klimatizace, muž vyššího
stř. věku, polymorbidní, kuřák
Horečka, často průjem.
makrolidy, chinolony, ev s RFM

Nosokomiální a VAP
agens problémová
MDR kmeny ?
volba ATB dle lokální situace

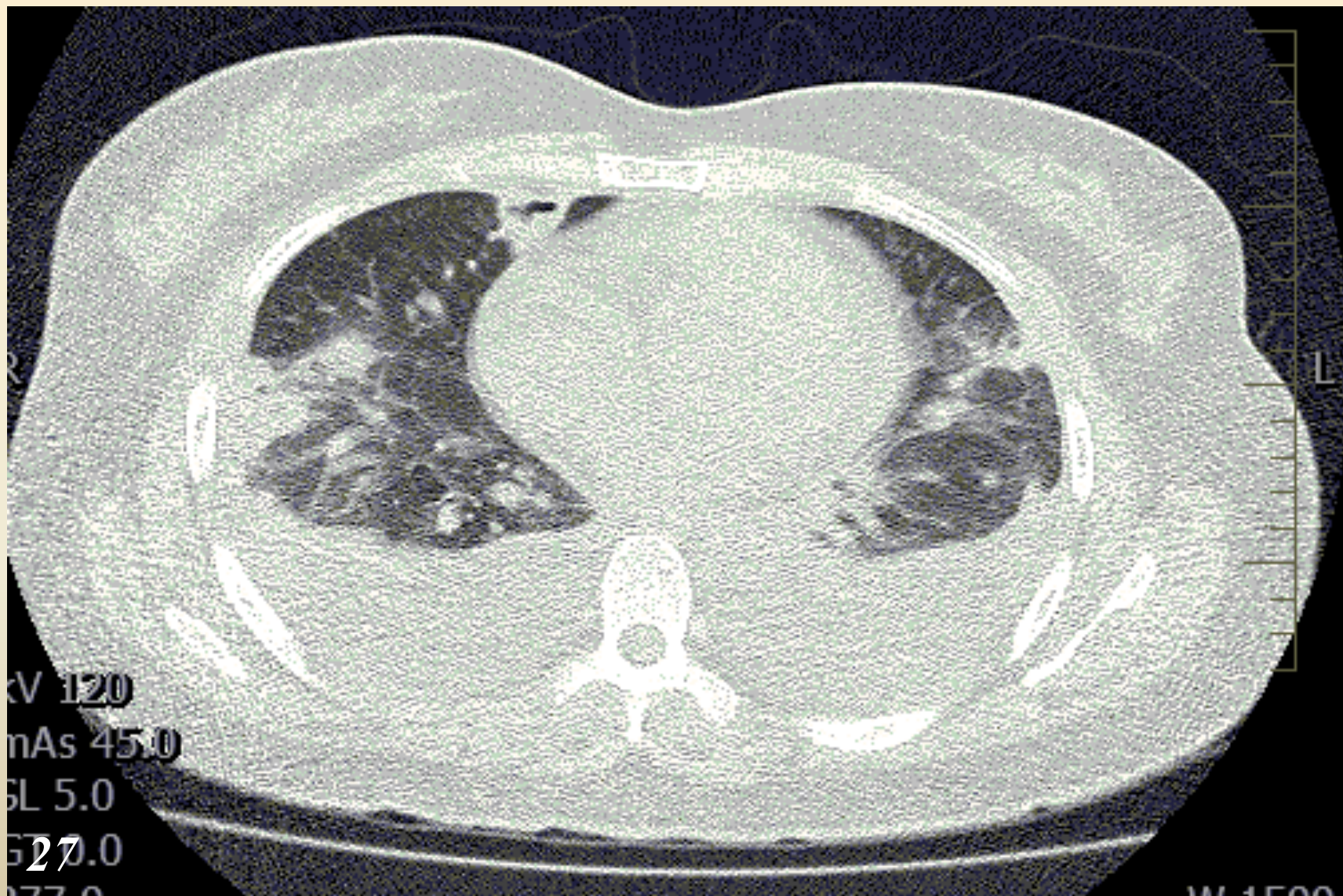

Streptococcus pneumoniae pneumonie

Muž 45 let : stafylokoková spondyliditida, abscesy a empyém

Žena 32 r. Empyém a abscesy plic (S.aureus PVL+)

Komunitní pneumonie

Empirický přístup k nemocnému

Klinické vyšetření

Oxymetrie

Laboratorní vyšetření

Přehledný snímek plic

Posouzení závažnosti stavu a rozhodnutí: hospitalizace?

Pokus o záchyt agens: Hemokultura

Moč na antigen pneumokoka a legionelly

Sputum

Empirická léčba: Snaha pokrýt hlavní nebezpečná agens

S.pneumoniae, *Legionella*

Lehká pneumonie- ambulantní: amoxicilin, „atypická“ doxycyklin, clarithromycin

Těžká pneumonie- hospitalizace, cefalospirin II-III + clarithromycin n.azithromycin

Nosokomiální pneumonie

Nozokomiální pneumonie (hospital acquired HAP)

vzniká v souvislosti s pobytem v nemocnici

endogenní i exogenní agens

Patogen: mohou být i kmeny působící komunitní pneumonie

často nemocniční kmeny (*Pseudomonas, proteus, S.aureus* i MDR)

Aspirační pneumonie vznikají vdechnutím obsahu dutiny ústní/žaludku

na vzniku se podílí poleptání sliznice a invaze vlastních kmenů z GIT,.

často MDR kmeny

Ventilátorová pneumonie (ventilator associated VAP)

spojena s intubací a umělou plicí

výsledek mikroaspirací obsahu

být endogenní i exogenní agens i MDR kmeny

volba ATB dle lokální situace

odlišný průběh a závažnou prognóza

Chřipka

Chřipka A:

U lidí se obvykle vyskytují:

H1N1

H1N2

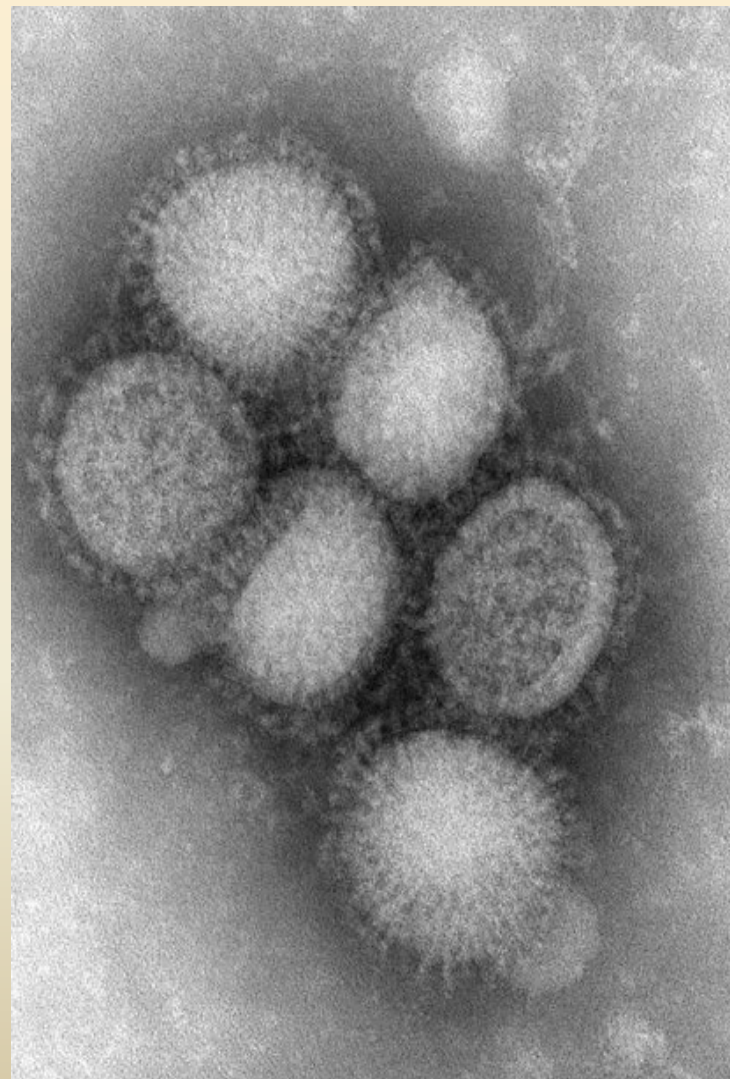
H3N2

Původ některých genetických částí lidských
A virů od ptáků ?

Chřipkové A viry se soustavně mění

Adaptace, schopnost infekce a šíření mezi
lidmi

Chřipka B

Struktura viru chřipky A

Hemagglutinin [HA] 16 subtypů (vazba k receptoru)

Neuraminidáza [NA] 9 subtypů (uvolnění, sialotytická)

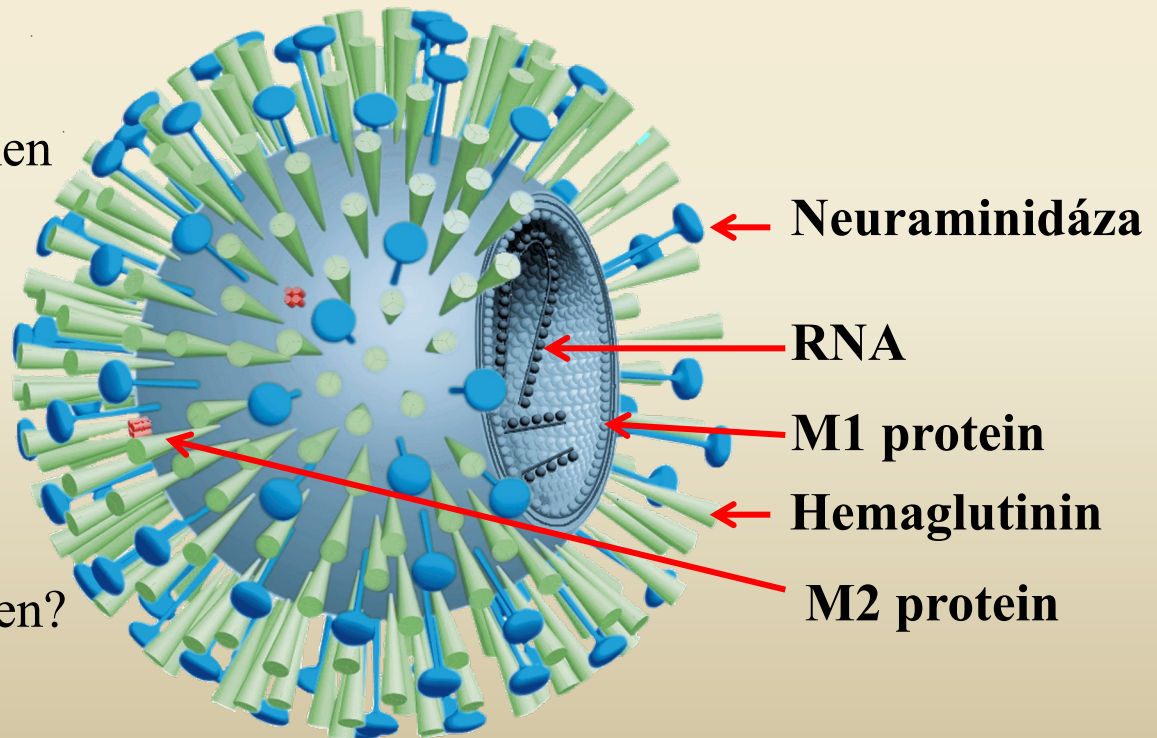
Transmembranozní protein [M 2] (odstrojení viru)

ss RNA : lineární, **segmentovaná**, strukturální a **nestrukturální geny**

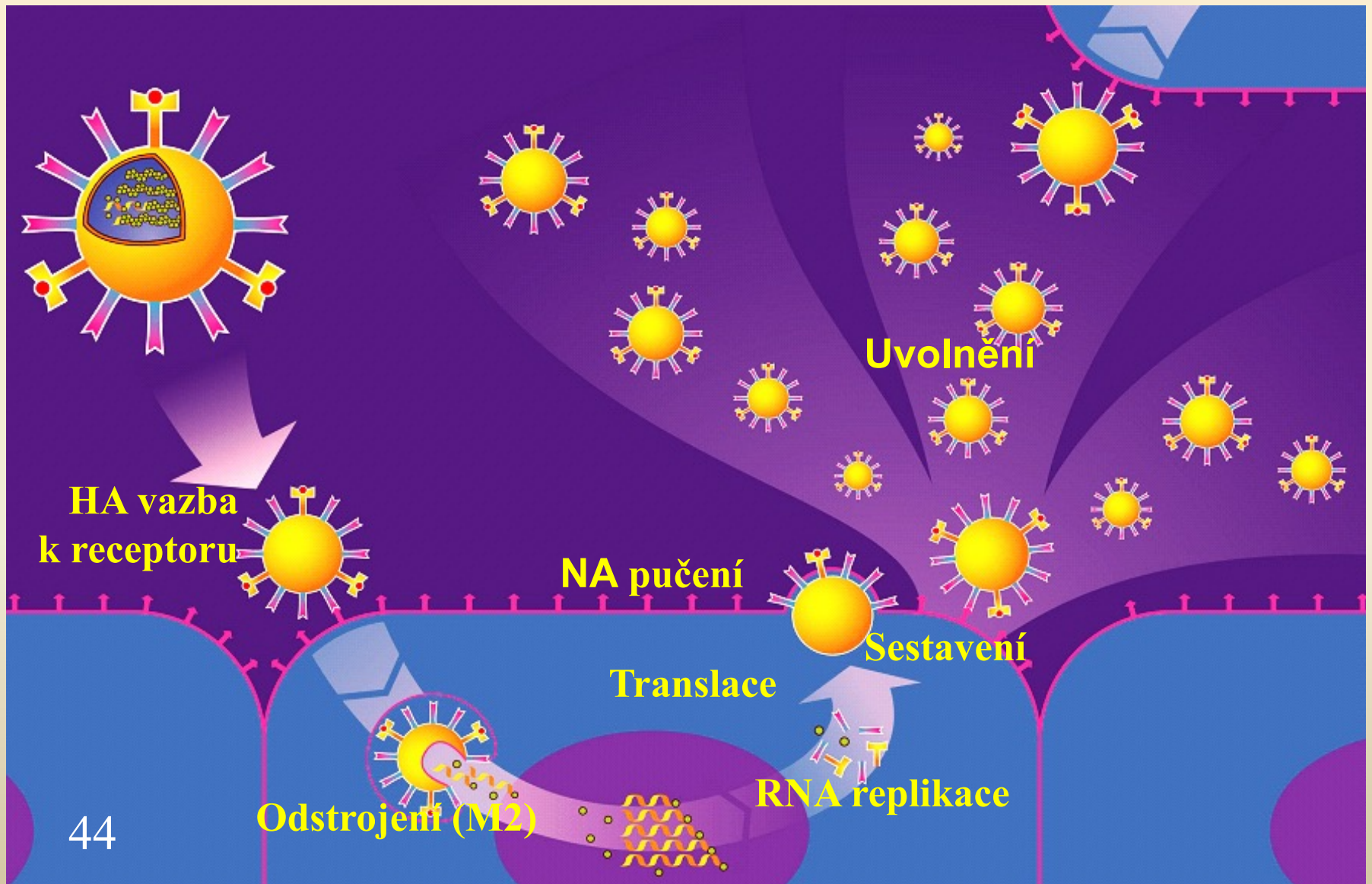
Antigenní drift- nakupení bodových mutací HA,NA. kmen uniká imunitě

Antigenní shift- v duálně infikované buňce (2 viry) výměna segmentů

nová RNA ⇒ pandemický kmen?

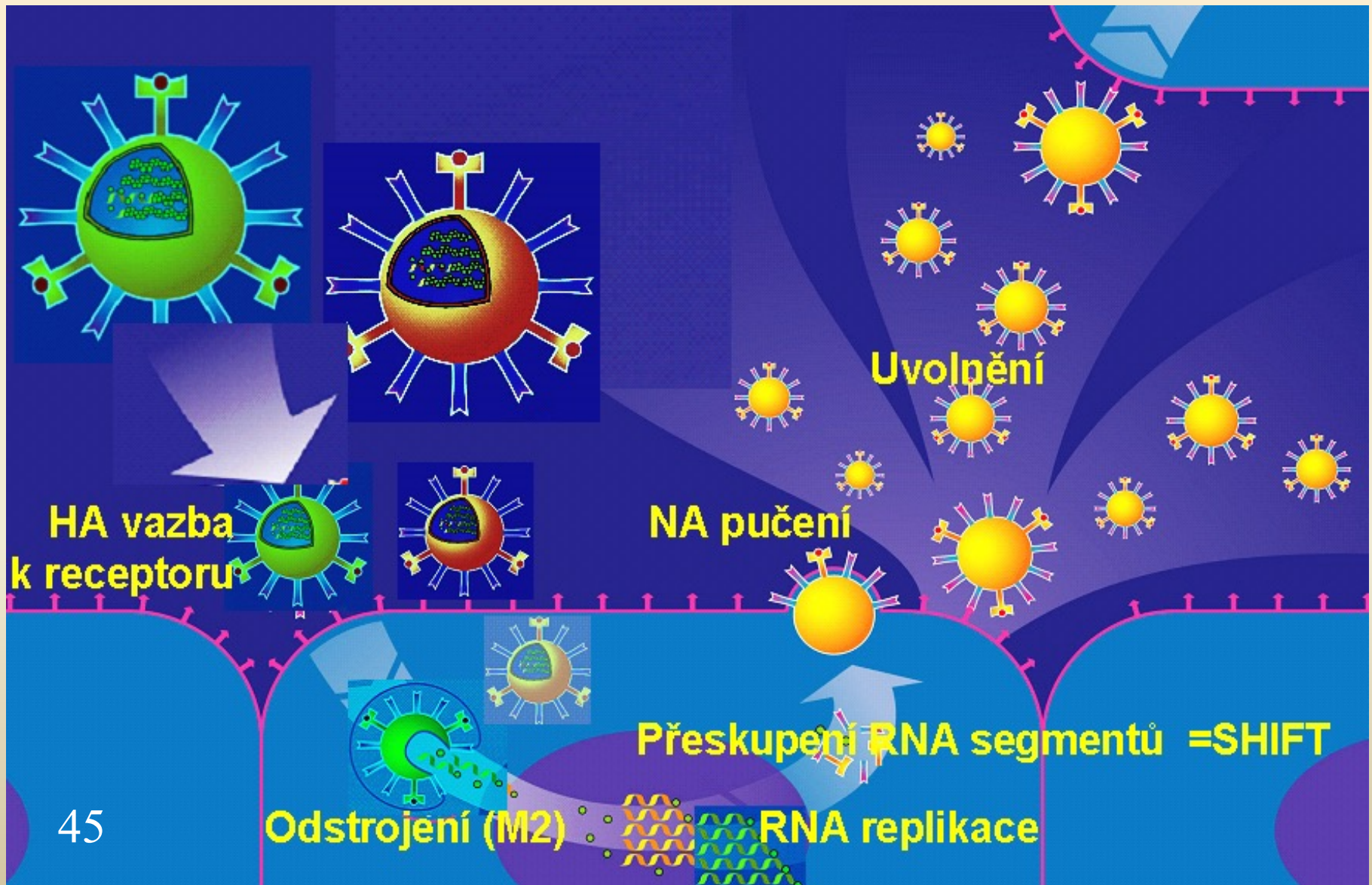

Replikace chřipkového viru

Vznik shiftu při duální infekci buňky

Klinický obraz chřipky

Náhlý začátek se zimnicí, během 24 hodin vystoupí teplota na 38-39 °C.

Pacient: vyčerpaný, bolesti kloubů, svalů, zad, hlavy, světloplachost.

Příznaky postižení respiračního traktu: jsou zprvu mírné:

škrábání v krku, ucpaný nos, neproduktivní dráždivý kašel
malé množstvím bělavého sputa.

Zarudlá kůže obličeje, zarudlé hrdlo.

Těžký průběh: virová hemorhagická bronchitida a pneumonie (i hodiny)

dušnost, cyanóza, někdy vykašlávání krve

Smrt může nastat během 2 dnů

Bakteriální superinfekce (hlavně *stafylokok*, *pneumokok*)

po několika dnech trvání chřipky,

pneumonie s expektorací hnisavého sputa

stafylokoková superinfekce: tvorba abscesů? empyém hrudníku?

Zvýšené riziko závažného průběhu :

těhotné

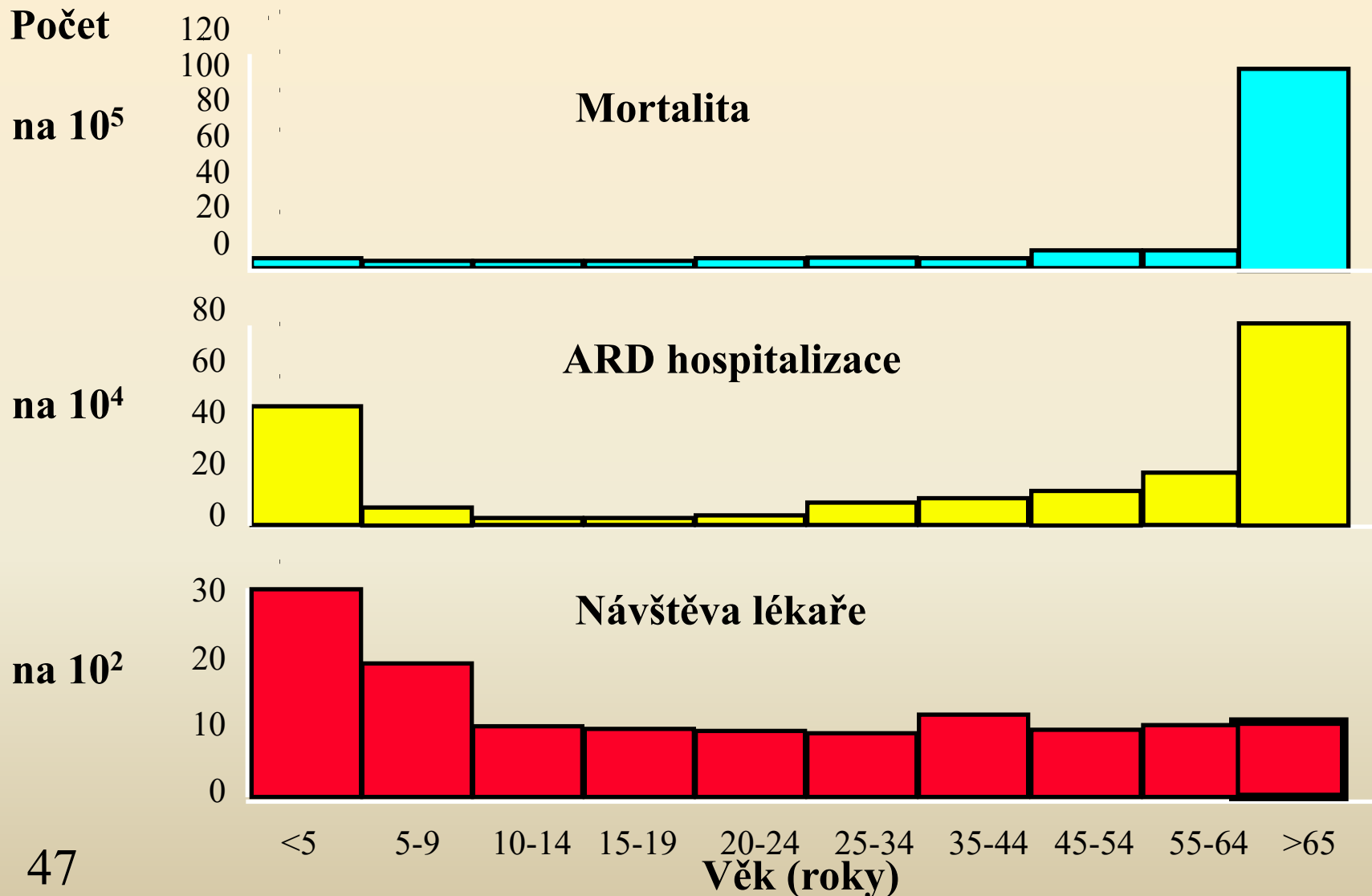
imunodeficitní

CHOPN

ICHS

těžká obezita

Nemocnost a smrtelnost vázaná na chřipku

Historie pandemií chřipky

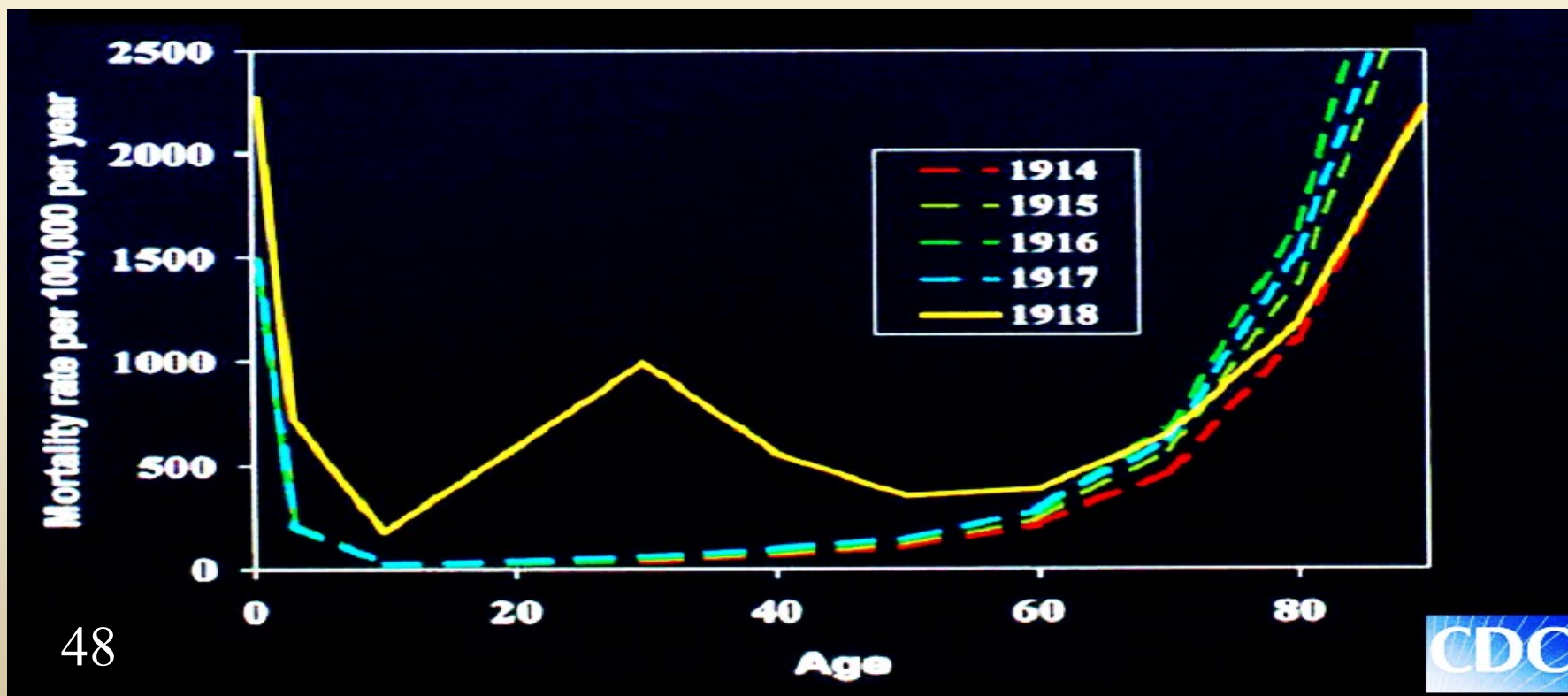
1918 Španělská – 30% světové populace   **+** 2-3%

↑↑ **+** mladých dospělých

Studie s rekombinantním virem 1918*: Virulence vázaná na HA a NA
přítomnost viru v mozku infikovaných myši. protilátky mají staří

1957 Asia   **+** 0,2%

1968 Hong Kong   **+** 0,2%

Diagnóza a péče ?

Očkování:

Vnímání závažnosti nemoci v ČR: chřipky se nebojíme

pojem *chřipka* je užíván pro jakékoli nachlazení

závažnost chřipky je soustavně zlehčována

reklama na „léky na chřipku“ = vědomé zneužívání pojmu

ČR patří mezi země s nejnižší proočkovaností na sezonní chřipku

Vedlejší účinky očkování:

Mírné: lokální: bolest v místě vpichu

celkové: zvýšená teplota, bolesti svalů a kloubů

Závažné: polyradiculoneuritis Guillain-Barrè - vzácná

Diferencovaný přístup k diagnostice a léčbě

Diagnóza musí splňovat:

1. **Syndrom odpovídající chřipce** (+ epid. situace)
2. Etiologická dg. (jak dlouho ještě u všech? Výběrově!)
3. Diagnóza **závažnosti stavu a bakteriálních komplikací**
4. Diagnóza možného **imunodeficitu**

Léčba - virostatika

Symptomatická terapie imunokompetentní: klid, antipyretika, vitaminy...

Zvýšená pozornost a léčba: virostatika, event. hospitalizace

Gravidita: virostatika v jakém trimestru (Relenza, Tamiflu),

Imunodeficit: imunosupresiva (biologická, onkologická léčba, transplantování)

CHOPN

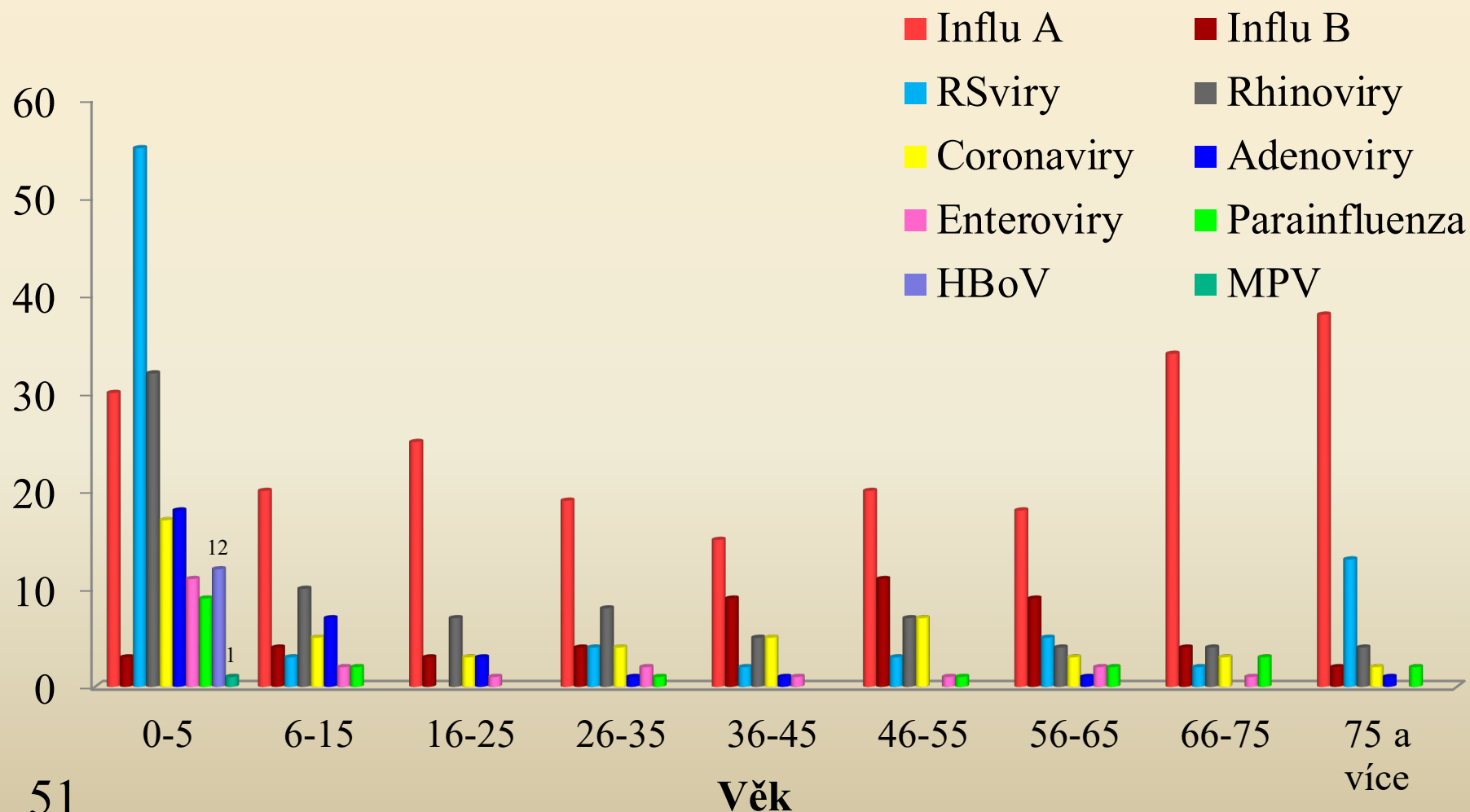
ICHS

Těžká obezita

Skupina	Název	Preparát	Aplikace	Nežádoucí účinky
M2 inhibitory	Amantadin	<i>Viregyt K</i>	p.o.	
	Rimantadin	<i>Flumadine</i>	p.o.	
NA inhibitory	Zanamivir	<i>Relenza</i>	inhalace	<i>riziko bronchospasmu</i>
	Oseltamivir	<u><i>Tamiflu</i></u>	p.o.	<i>nausea, zvracení, bolest hlavy</i>
	Peramivir		i.v.	<i>průjem</i>
	Baloxavir		p.o.	

Epidemie chřipky /ARO (LMBG NČB 1.12.2014 – 15.3.2015)

V epidemii chřipkových onemocnění vyšetřeno 773 pacientů,
PCR nález u 477

Vývoj pandemie

Prvý záchyt nejasné, nové infekce

prvá setkání s novou infekcí

klinika není jasná, srozumitelná, první lékaři postřehnou, že jde o cosi nového

snaha o izolaci původce

genom původce

konstrukce metody, která jednoduše a rychle vede k diagnóze – asi PCR

Šíření infekce v lokalizované populaci – pandemické plány

Snaha **zamezit šíření**

Metoda **containmentu**

Snaha **omezit mezinárodní šíření**

Vyhlášení pandemie – Světová zdravotnická organizace – WHO

V dané populaci došlo k rozšíření infekce

Snaha o mitigování infekce

Populace je již masivně zasažena infekcí – krizová situace

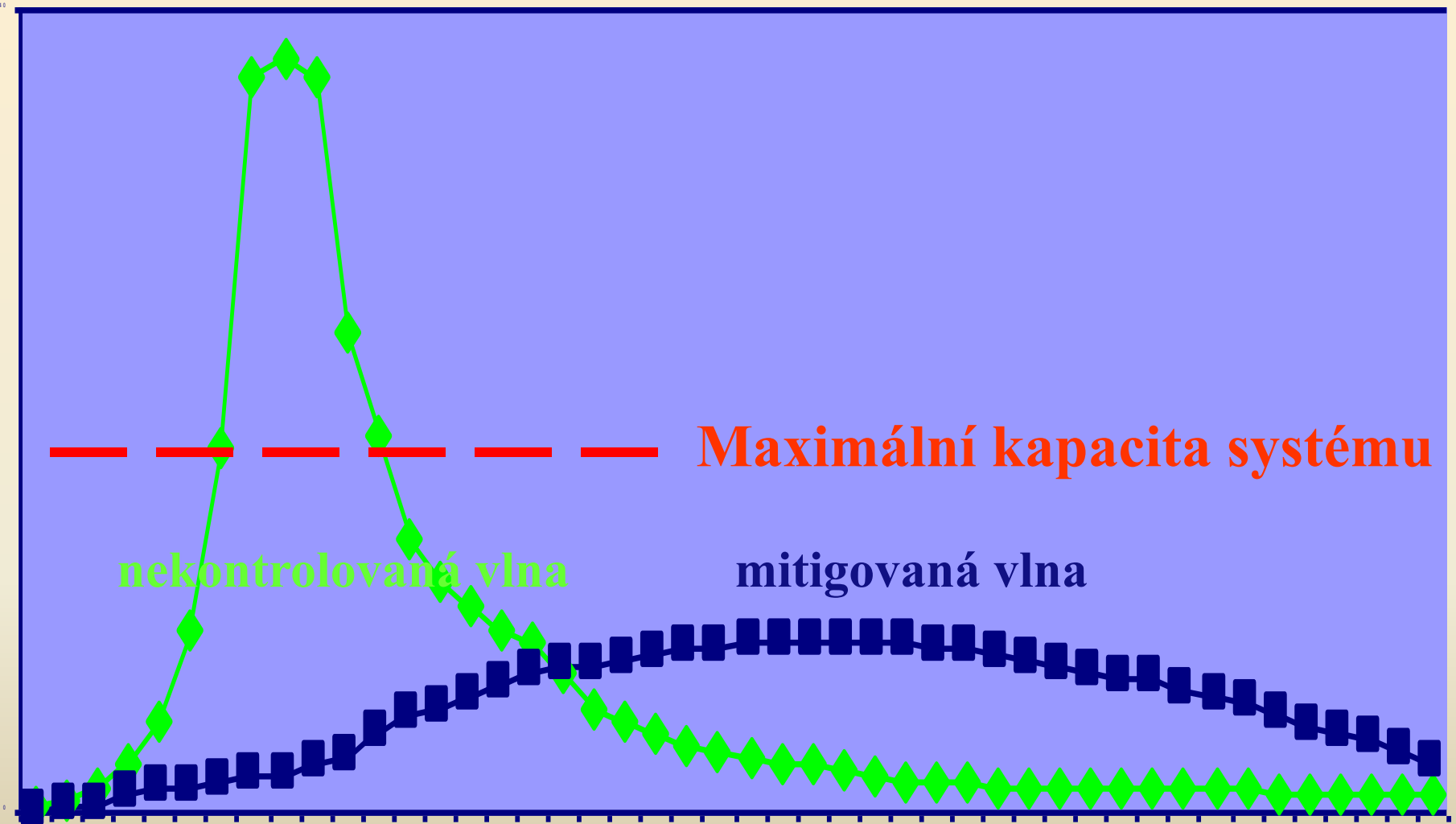
Zajištění základních funkcí státu: zdravotnictví, bezpečnost, zásobování

Diferencovaná péče o nemocné: třídění

Pandemie odeznívá

Proč mitigovat přirozený vývoj pandemie?

Protože mitigovanou pandemií lze zvládnout !

COVID 19

Původce: virus SARS-CoV-2

(severe acute respiratory syndrome coronavirus 2)
ss RNA (jednovláknová), nucleocapsida N protein
3 povrchové proteiny: M (membrane)
E (envelope)
S (spike),

Epidemiologie: Prvý případ identifikován ve Wuhanu v
Číně (prosinec 2019)

Přenos mezilidský snadný inhalační, kapénky z
dýchacích cest infikovaného na buňky sliznic
úst, HCD a spojivek.

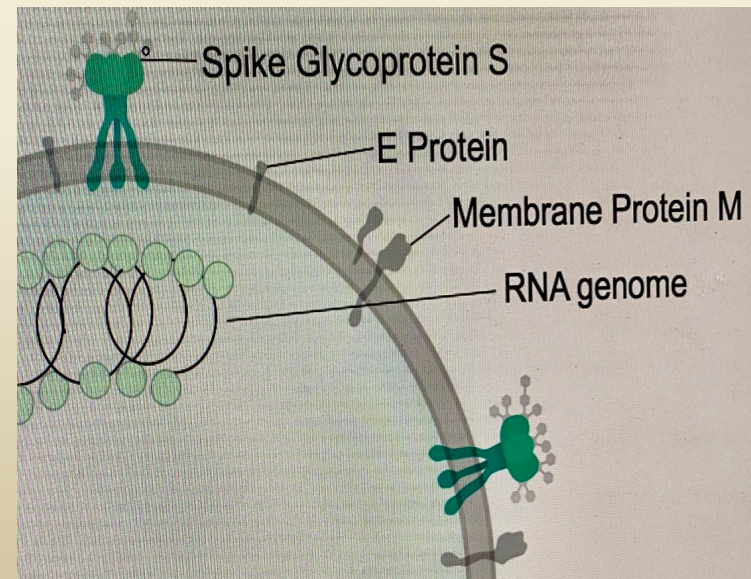
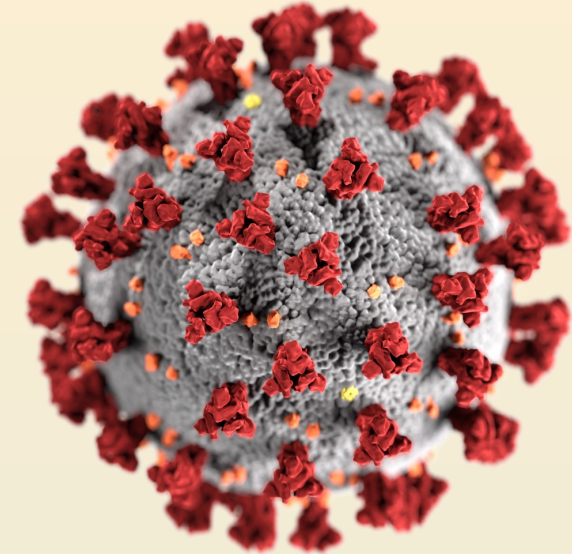
Může přetrvat i na umělých površích

Rychlé rozšíření celosvětově – pandemie

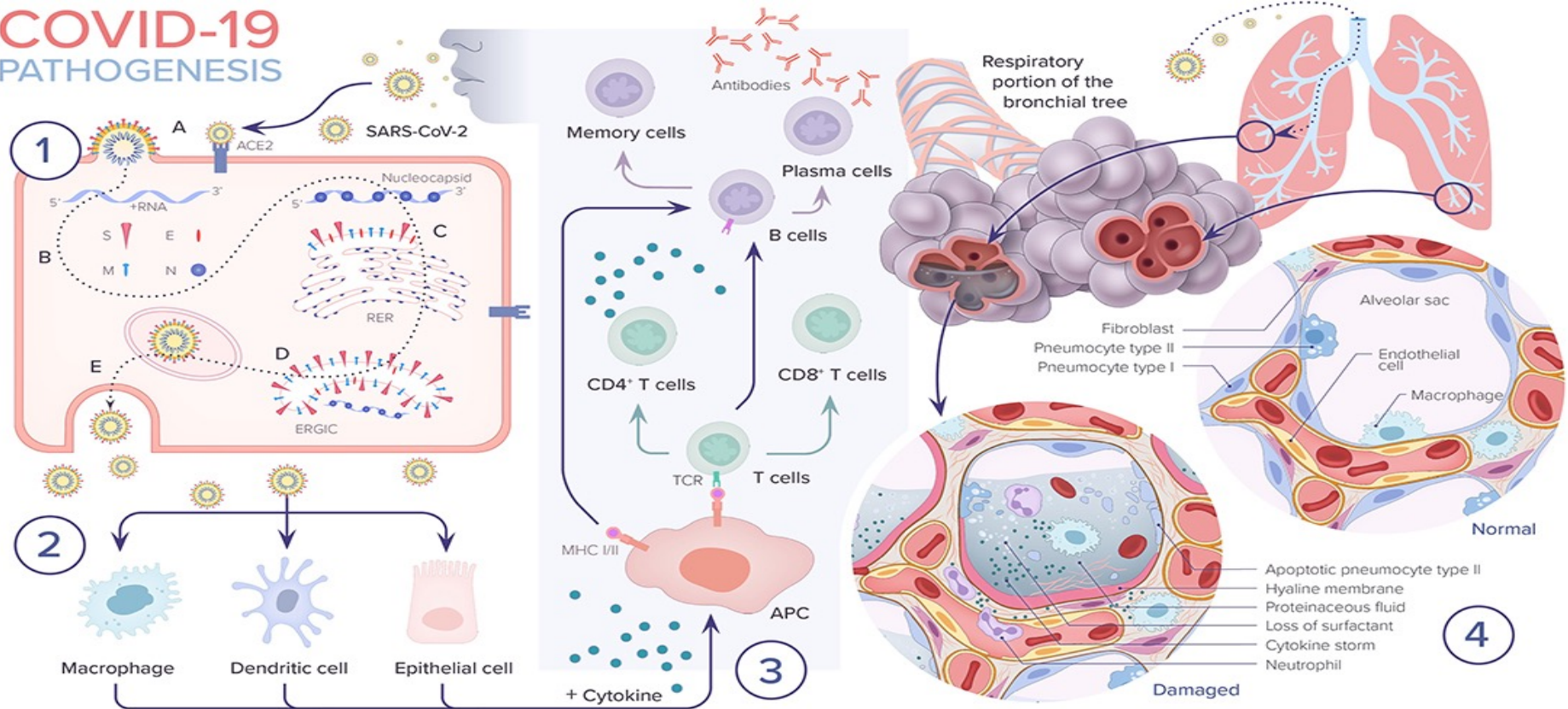
Původ patrně zoonotický

(laboratorní původ je diskutabilní)

ID: příznaky 1-14 dnů po expozici viru

COVID-19 PATHOGENESIS

1. Vývoj v buňce:

A: vazba na ACE₂ receptor

B: RNA do cytoplasmy

C: translace proteinů a replikace RNA

D: sestavení nukleokapsidy v endoplazmat. retikulu

E: fúze s plasm. Membránou a exocytóza.

2. Aktivace makrofágů a dendritických bb.

3. **Prezentace** cestou HLA (MHC I and II) stimulace humorální a buněčné imunity produkce cytokinů a protilátek

4. Dolní dýchací trakt:

apoptóza pneumocytů typ II, ztráta surfaktantu.

„Cytokinová bouře“

Kapiláry sáknou tekutinu, edém, hyalinní membrány.

Narušená výměna plynů.

Průběh infekce

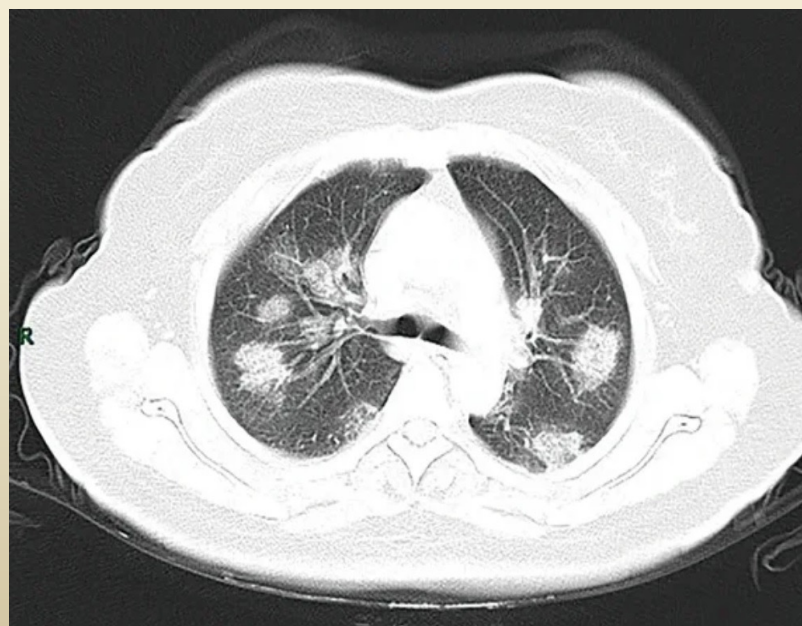
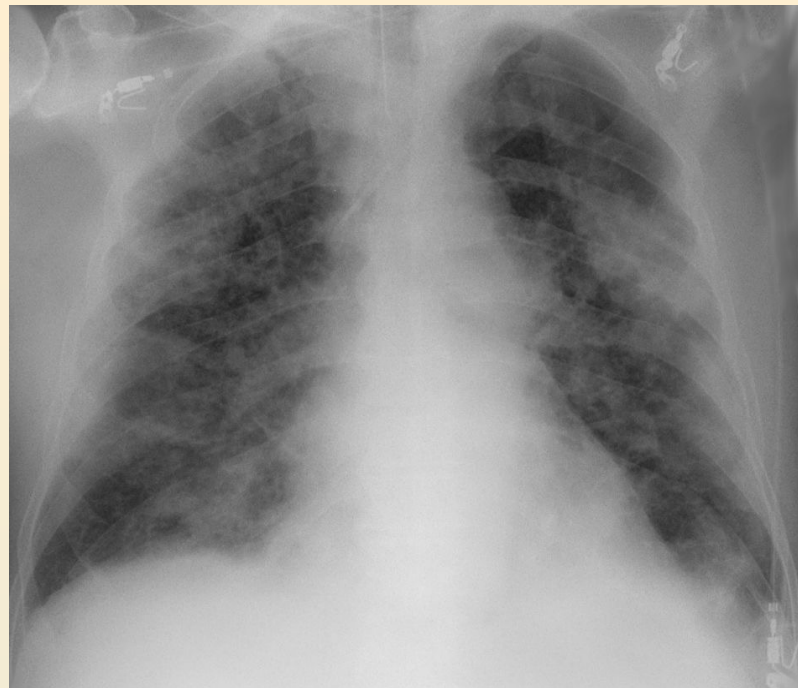

Příznaky variabilní: často teplota, kašel, únava, dušnost, ztráta čichu a chuti

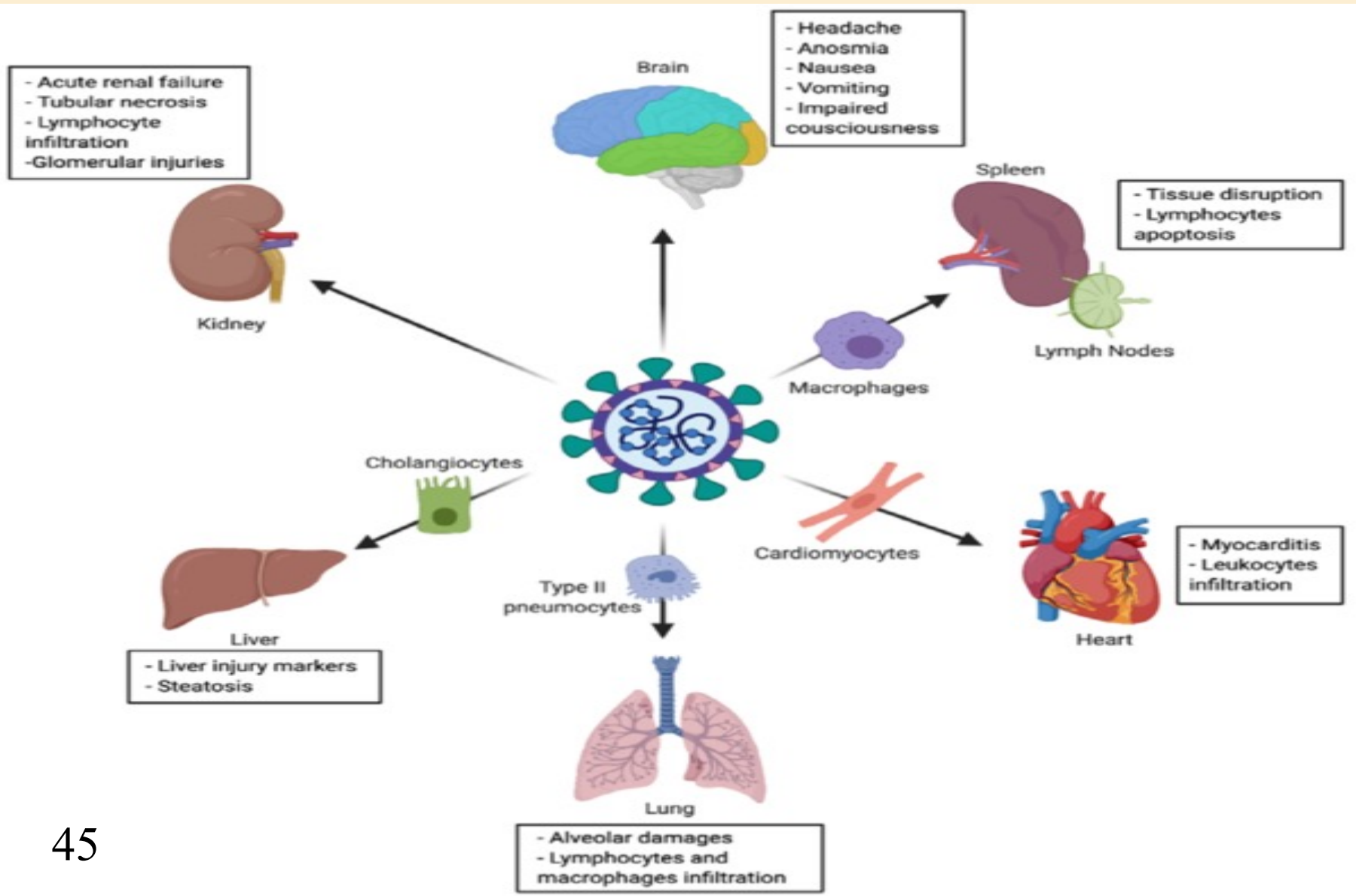
Asymptomatická – minimálně 1/3 - jsou infekční

Symptomatická:

- **lehká až středně těžká (81%):** katar HCD až lehká pneumonie
- **těžká (14%):** dušnost, hypoxie, na rtg/CT plic více než 50% postižení parenchymu
- **kritické onemocnění (5%):** respirační selhání, cytokinová bouře hyperinflamatorní stav, šok, multiorgánové selhání
- **další komplikace:** trombembolické
- **long COVID** – orgánové postižení i měsíce po prodělání (plicní fibróza, únava, psychické problémy). Je předmětem dlouhodobých studií

Orgánové postižení při COVID 19

Diagnóza:

Předběžná diagnóza na základě symptomů se zhodnocením kontaktů (epidemiologické situace). Klinicky aktuální závažnost stavu!
Posouzení komorbidit a jejich rizika pro vývoj závažného onemocnění
Oxymetrie!!

Diagnóza původce:

RT-PCR (reverse transcription polymerase chain reaction)
- detekuje přítomnost RNA, nikoli infekční virus!

Průkaz antigenu viru rychlou metodou/kitem

Antigen N – v průběhu nemoci svědčí pro replikaci viru

Průkaz protilátek – v průběhu nemoci ukazuje reakci imunity
potom ukazuje na prodělanou infekce nebo očkování

Laboratorní vyšetření

U symptomatických KO, koagulace, biochemie zánětlivé markry, Astrup

Zobrazovací metody: Rtg plic, CT plic, ultrazvuk (výpotek, pneumothorax)

Léčba:

Snížení virové nálože hlavně na počátku klinického onemocnění

Virostatika: *Remdesivir* – nukleotidový analog, široké spektrum i.v.
Molnupiravir p.o.

Paxlovid (*Nirmatrelvir* + *Ritonavir*) - p.o. četné interakce

Séroterapie: rekonvalescentní sérum, monoklonální protilátky

Oxygenoterapie Kyslík nostrilami, maskou
HFNO (high flow nasal oxygen) *AIRVO*
Neinvazivní ventilace „těžká maska“
UPV (umělá plicní ventilace)
Mimotělní oxygenace ECMO

Kortikoidy - potlačení systémové reakce (multiorgánového selhání)

Antikoagulační léčba – nízkomolekulární heparin ↓ trombotických komplikací

Pronace – polohování, fyzioterapie

Tlumení pocitu dušnosti a neklidu

Léčba komorbidit, komplexní péče

Tuberkulóza – epidemiologie:

Zdroj = nemocný člověk méně často zvíře

Brána vstupu dýchací ústrojí (80%) , GIT (mléko) *x pasterace !* kůže

Z infikovaných onemocní 10%

Incidence = počet nově hlášených onemocnění v roce

Evropa 20/ 100 tisíc obyvatel

Česká republika 17 – 18 / 100 tisíc obyvatel (asi 1800 nemocných)

Formy: plicní 85%

mimoplicní 15%

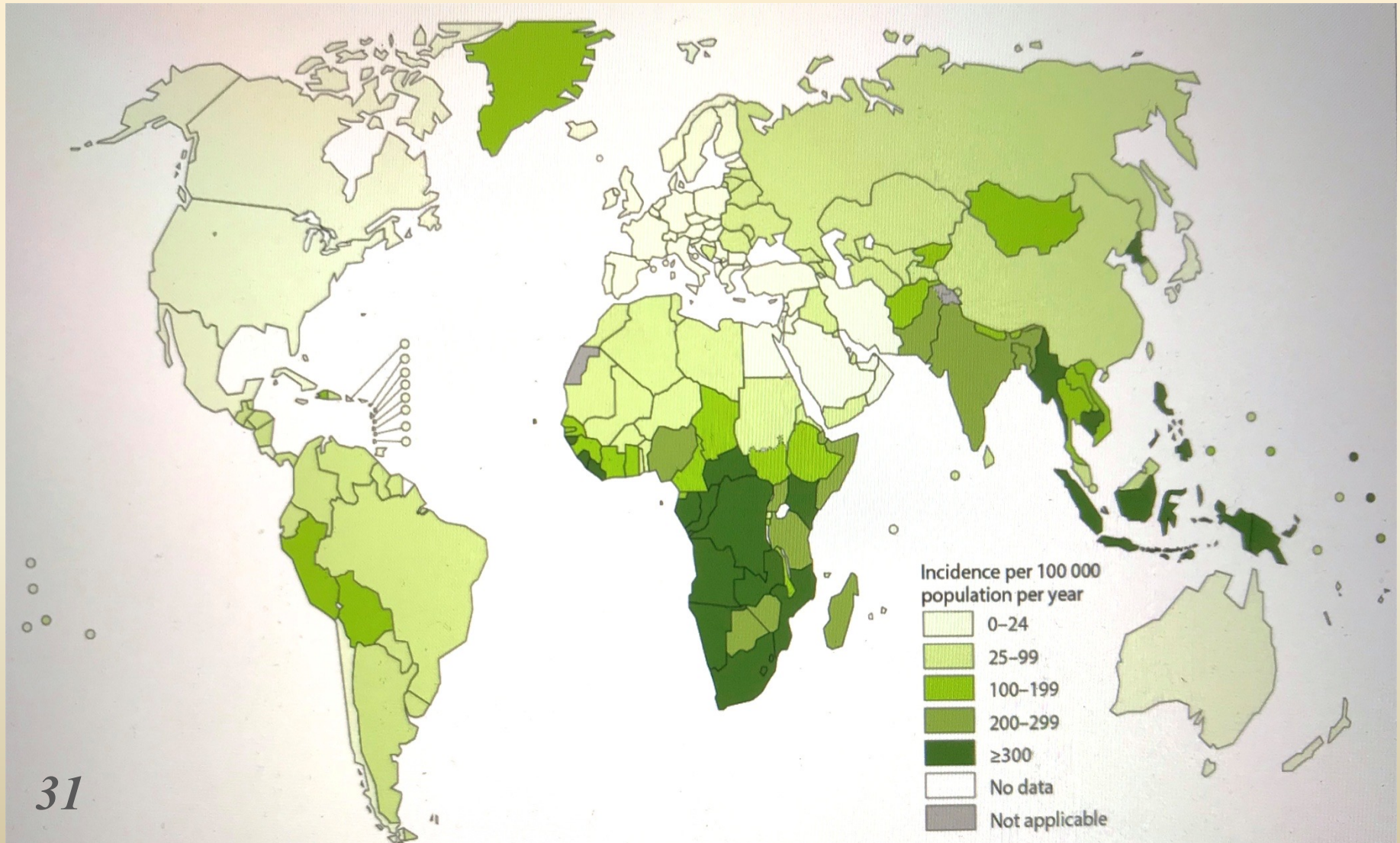
Muži : ženy = 2 : 1

Úmrtí: 70 lidí ročně (hlavně nad 65 let)

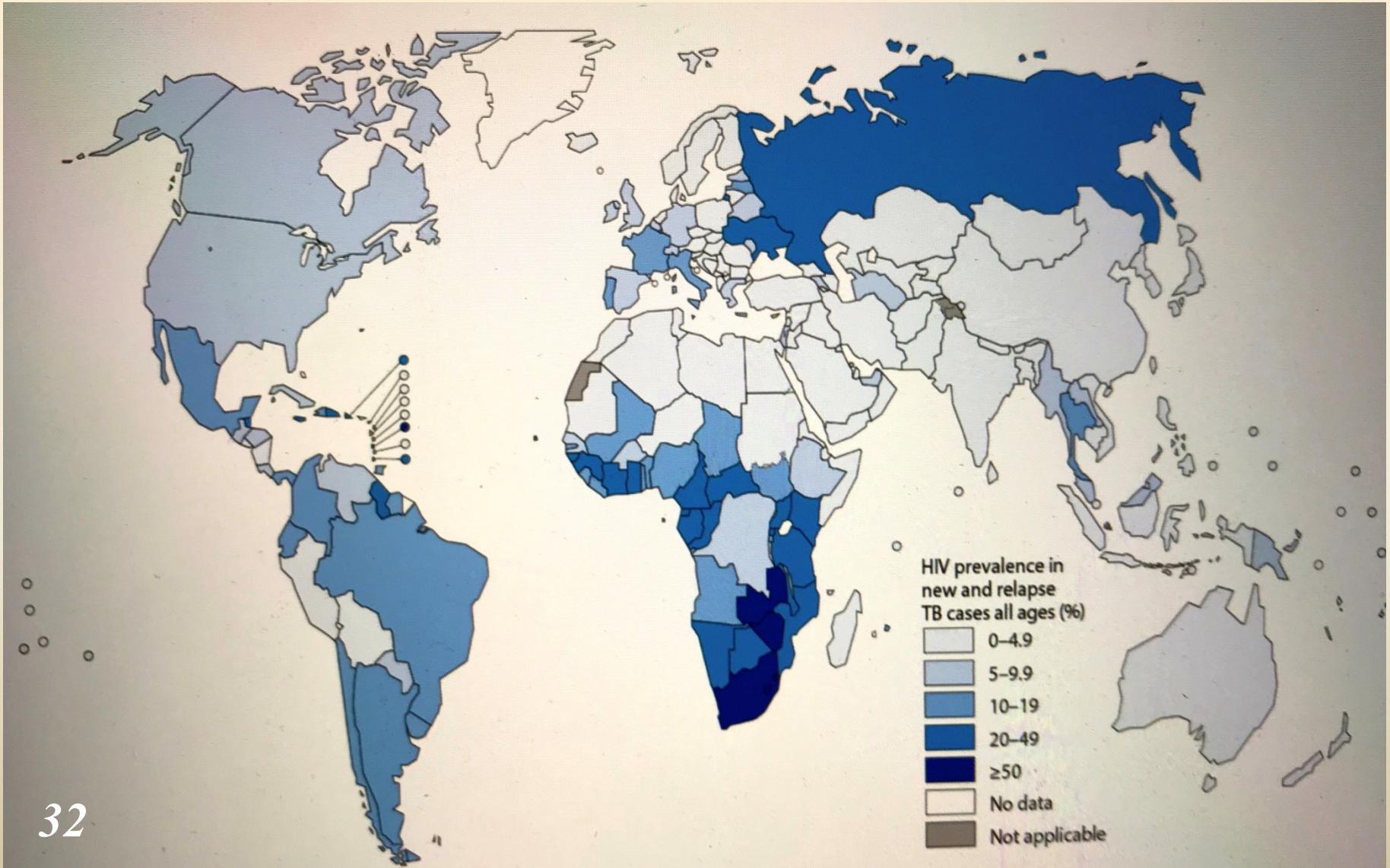
Importované infekce

Incidence TBC 2017

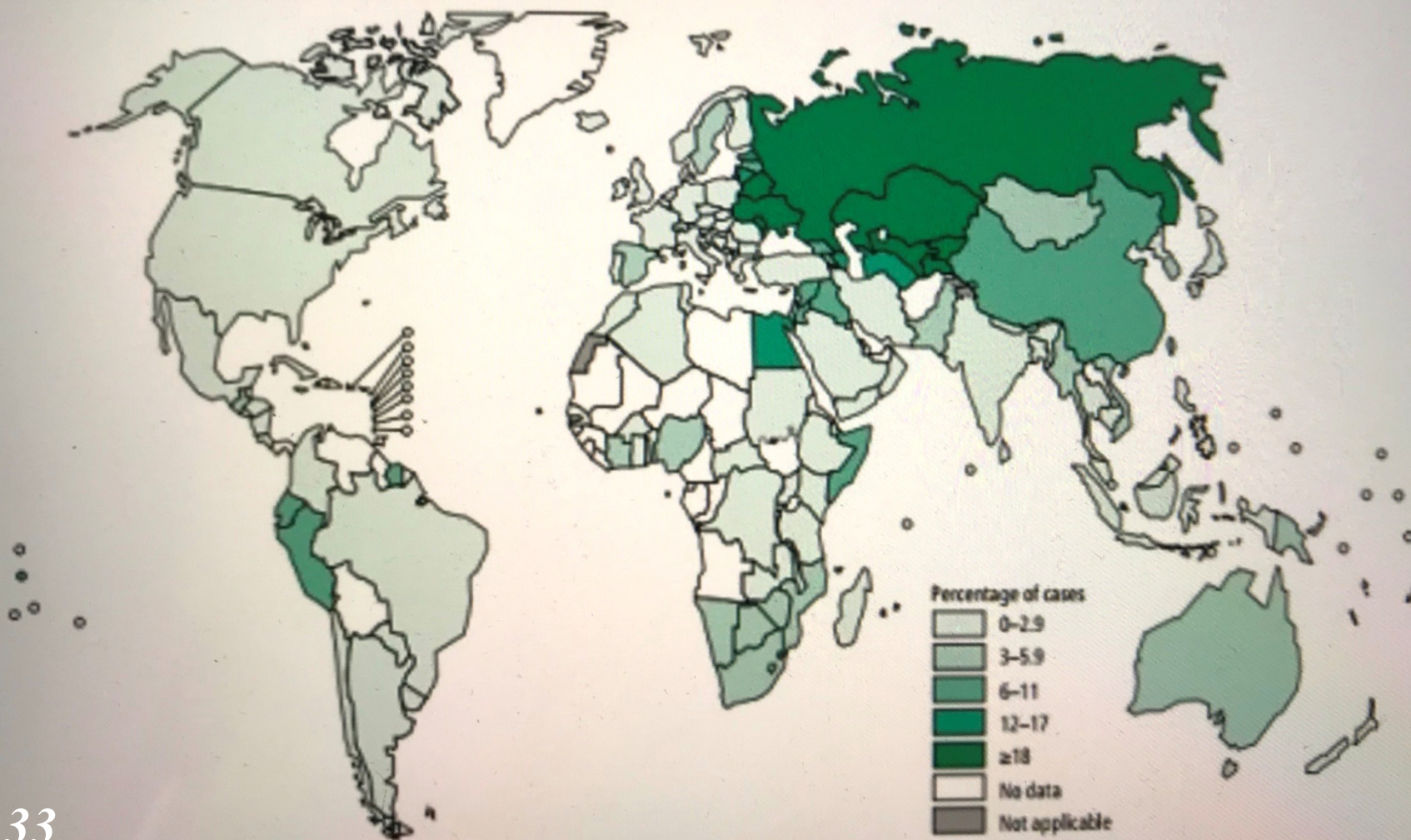

Koinfekce HIV a TBC 2017

Multirezistentní mykobakterie 2017

Percentage of new TB cases with MDR/RR-TB^a

Mycobacteria

---

rod **Mycobacterium** 50 druhů

většina pro člověka nepatogenní či podmíněný patogen

Štíhlé tyčinky 0,5 x 1- 4 μ, pomalý růst, intracelulární

Acidorezistence (kyselina, zásady, alkohol), desinfekce

Citlivost: vysoké teploty (60 - 90 ° C)

denaturace proteinů, sluneční světlo

M. tuberculosis (bacil Kochův -BK)

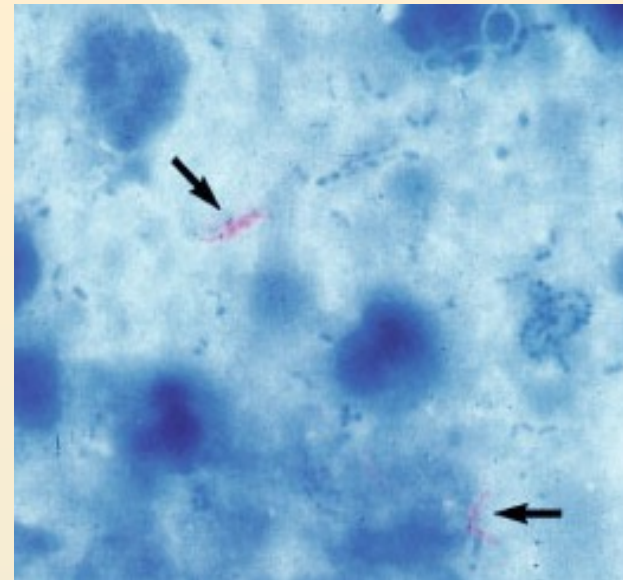
M. bovis : dobytek, ptáci, savci i člověk

M. africanum v tropické Africe

Atypická mykobakteria potenciálně patogenní

M. avium (kožní i jiné formy)

M. leprae - lepra - malomocenství

Klinický obraz TBC

Příznaky plíživé – nechutenství, hubnutí, únavnost,

subfebrilie ($T < 38^{\circ} \text{C}$) méně $T > 38^{\circ} \text{C}$

noční poty, až profuzní

Kašel mírný (v pokročilých f. úporný, hnisavé sputum)

Dušnost není příznakem TBC

Bolest pleurální

Fyzikální nález: chudý

Poslech a poklep $\approx$ pleurální výpotek

$\approx$ kaverna

Průkaz TBC

Mikroskopie: fluorescence (rychlost x ↓ citlivost)

Barvení na acidorezistenci (Ziehl Neelsen)

Kultivace: jasný průkaz x pomalost (6-9 týdnů)

kultivace s rychlou identifikací růstu (Bactec) 3 týdny

PCR

Quantiferon

Tuberkulínová zkouška :

PPD do kůže předloktí

odečet za 48–72 hodin

pozitivita: zatvrdnutí ≥ 6 mm

Vyšetření TBC

Rtg plic

zadopřední (přehledný)

bočný

CT plic

Bronchoskopie

Hrudní punkce

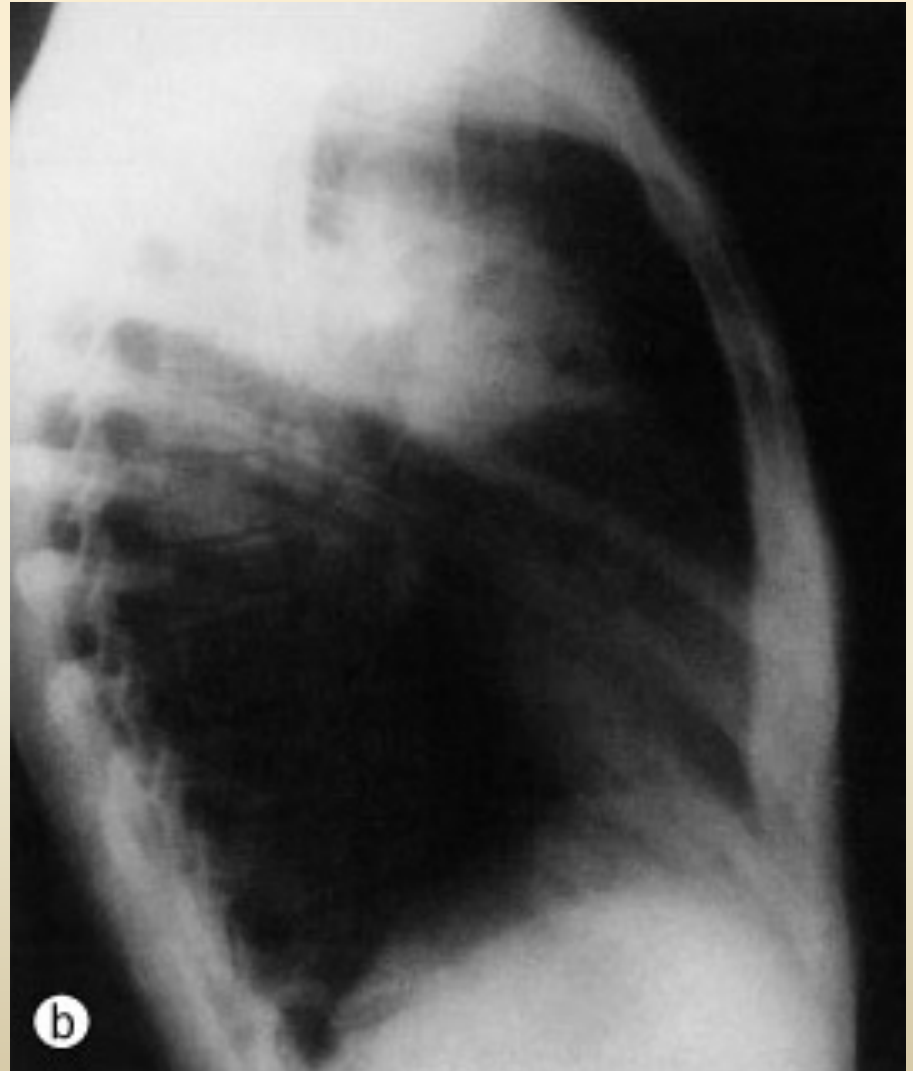
Indukované sputum

Bronchoskopická laváž

Excize na bakter. a histol.

mízních uzlin

kožních útvarů

Zvláštní průběhy TBC

Těhotenství, kojení

Cukrovka

Kortikoidy

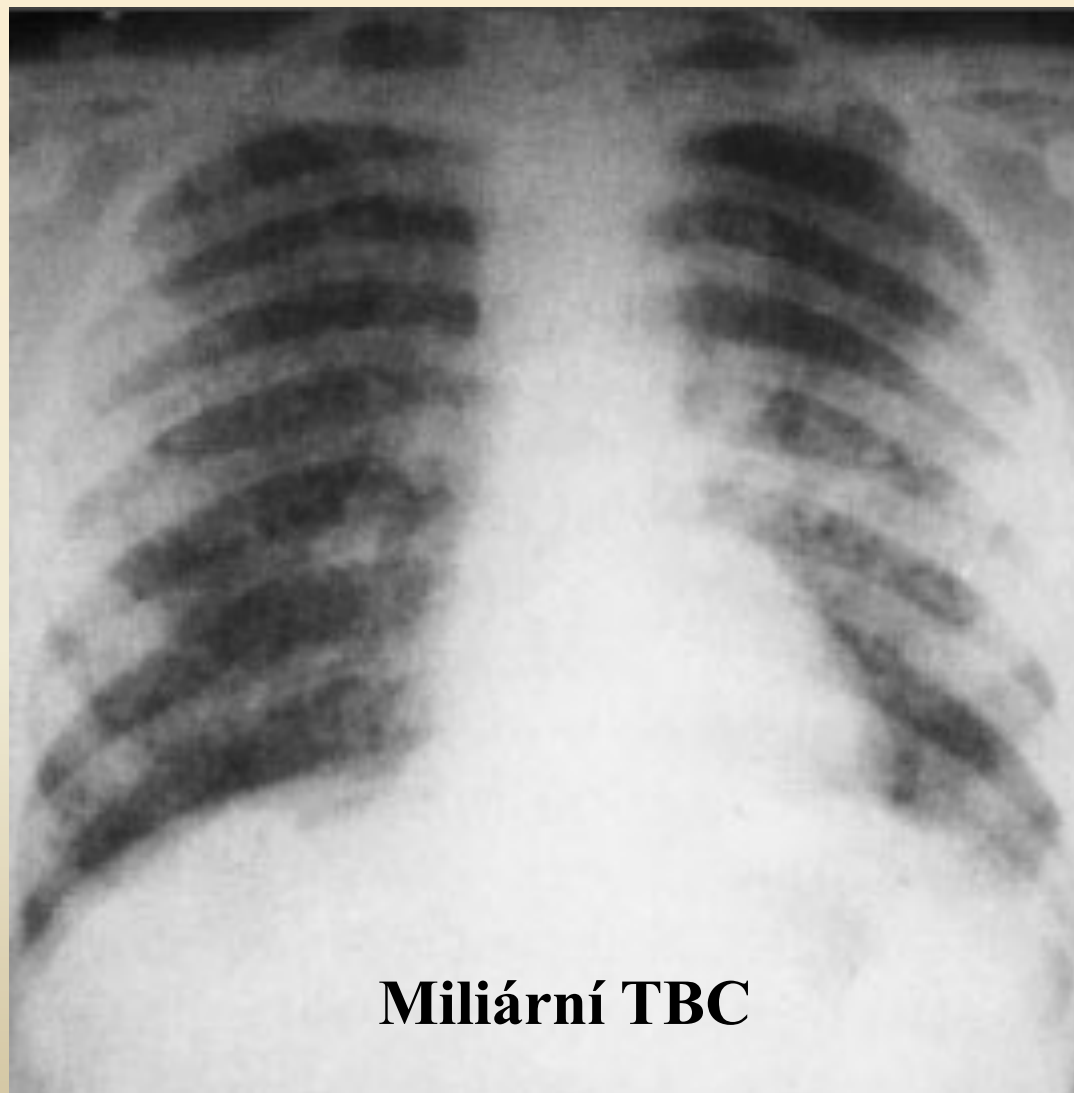
Mimoplicní tbc

Tbc mízních uzlin

Tbc kůže

Tbc meningitis

Miliární tuberkulóza

Miliární TBC

Antituberkulotika

Antituberkulotika základní:

Isoniazid (INH), tbl, inj., baktericidní.

Rifampicin(RMP): tbl, baktericidní, induktor jater.enzymů, oranžová moč

Etambutol (EMB) bakteriostatický, NÚ: vzácná retrobulbární neuritida

Pyrazinamid (PZA): Tisamid. Baktericidní, intracelul, (↑ jater testů)

Streptomycin (STM): inj. bakteriostatický až cidní, NÚ: n.VIII , nefrotoxicita

Antituberkulotika náhradní: nemůžeme použít základní (rezistence, toxicita)

Ethionamid

Kanamycin

Cykloserin

Antibiotika s antituberkulotickým působením

Ciprofloxacin

Clarithromycin

Léčebné režimy

Určují léky, dávku, a délku podání

Fáze úvodní (útočná):

obvykle 2 měs – konverze sputa

v ČR většinou v nemocnici nebo v léčebně

Kombinace 3-4 antituberkulotik

Pokračovací fáze

obvykle 4-6 měs

dva léky, přednostně nidrazid a rifampicin

Podání léku: v jedné denní dávce

intermitentní

Prevence

Očkování:

tzv kalmetizace - BCG

(bacil Calmette Guérine)

Nyní plošná vakcinace opuštěna

Očkování rizikových (sociálních) skupin dětí

Národní programy kontroly TBC

Vyhledávání a léčba zdrojů

pasivně

aktivně (opuštěno)

Tuberkulinový test (kontakty)

Dispenzarizace

